

● УКРАЇНА
Травень 2025

Готовність і бажання суспільства підтримувати ініціативи для забезпечення зеленого переходу в Україні: Звіт по країні

Підготовано у рамках проекту Стокгольмського інституту довкілля
«Зелений порядок денний для Вірменії, Грузії, Молдови та України»

Передмова

Цей звіт за результатами дослідження підготувала аналітично-консультативна група «ACT Global» на замовлення Стокгольмського інституту довкілля (SEI) в рамках проєкту «Зелений порядок денний для Вірменії, Грузії, Молдови та України». **Погляди, думки та інтерпретації, представлені в цьому звіті, належать виключно авторам і не відображають офіційної політики чи позицій Стокгольмського інституту довкілля (SEI).** Представлені результати і висновки ґрунтуються на проаналізованих авторами даних і повинні розглядатися лише в межах конкретного контексту цього дослідження.

Група «ACT Global»

Група «ACT Global» — це очолювана жінками консультаційна компанія з головним офісом у Тбілісі (Грузія), що має більш ніж 20-річний досвід просування позитивних змін у понад 30 країнах, зокрема в регіонах Східного партнерства, Центральної Азії, Близького Сходу, Північної Африки та Західних Балкан.

Компанія співпрацює із провідними донорськими організаціями, зокрема USAID, агентствами ООН, ЄС та Світовим банком, а також із приватними підприємствами, громадськими активістами і державними установами з метою забезпечення доказової підтримки економічних, соціальних та управлінських реформ. Її основні сфери спеціалізації охоплюють належне врядування, соціальну інклюзію і трансформацію, економічний розвиток та послуги стратегічного консалтингу для корпоративних клієнтів.

Мета діяльності Групи «ACT Global» полягає у сприянні соціальним змінам завдяки просуванню ідеї необхідності вироблення й ухвалення рішень на основі обґрунтованої інформації, підтримки сталого розвитку та інновацій.

Компанія співпрацює з мережею місцевих партнерів. Це дослідження громадської думки підготовлено у тісній співпраці з Info Sapiens — українською компанією, що відповідала за збір даних на національному рівні.

Стокгольмський інститут довкілля (SEI)

Стокгольмський інститут довкілля (SEI) — це міжнародна неприбуткова організація, що займається дослідницькою діяльністю і розробленням політик, зосереджених на проблемах довкілля та розвитку. Поєднуючи науку з регуляторним впливом, SEI займається вирішенням питань у сферах клімату, користування водними, повітряними та земельними ресурсами, державного управління, економіки, ґендерної рівності та охорони здоров'я. SEI докладає зусиль для залучення зацікавлених сторін, зміцнення потенціалу та забезпечення інституційної підтримки для досягнення довгострокових результатів. Результати досліджень SEI доступні для осіб, відповідальних за вироблення й ухвалення рішень, і широкої громадськості у вигляді матеріалів у відкритому доступі, наукових публікацій та адаптованих інструментів підтримки для ухвалення рішень. Крім того, SEI полегшує обмін знаннями як на місцевому, так і на глобальному рівні шляхом залучення до співпраці зацікавлених сторін із політичних, наукових і практичних кіл через власні представництва на всіх п'яти континентах.

Бібліографічне покликання

ACT Global (2024). Готовність і бажання суспільства підтримувати ініціативи для забезпечення зеленого переходу в Україні: Звіт по країні. Стокгольмський інститут довкілля (SEI).

Зміст

Основні результати	4
1. Вступ	11
2. Методологія	13
3. Результати дослідження громадської думки	15
3.1. Усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні	16
3.2. Джерела інформації про зміну клімату та екологічні проблеми в Україні	20
3.3. Сприйняття впливу зміни клімату в Україні	23
3.4. Сприйняття першопричин зміни клімату в Україні	27
3.5. Сприйняття громадськістю екологічних проблем і пріоритетних напрямків охорони довкілля в Україні	29
3.6. Сприйняття важливості та ефективності діяльності різних суб'єктів охорони довкілля	31
3.7. Особиста участь в охороні довкілля в Україні	38
3.8. Сприйняття енергоефективності та енергетичної безпеки в Україні	43
3.9. Громадська підтримка галузевих ініціатив	48
4. Висновки	50
Додаток 1. Демографічні характеристики респондентів	53
Додаток 2. Методологія дослідження	54
Додаток 3. Сприйняття ефективних способів долучитися до охорони довкілля	56
Додаток 4. Громадська підтримка різних ініціатив	57

Основні результати

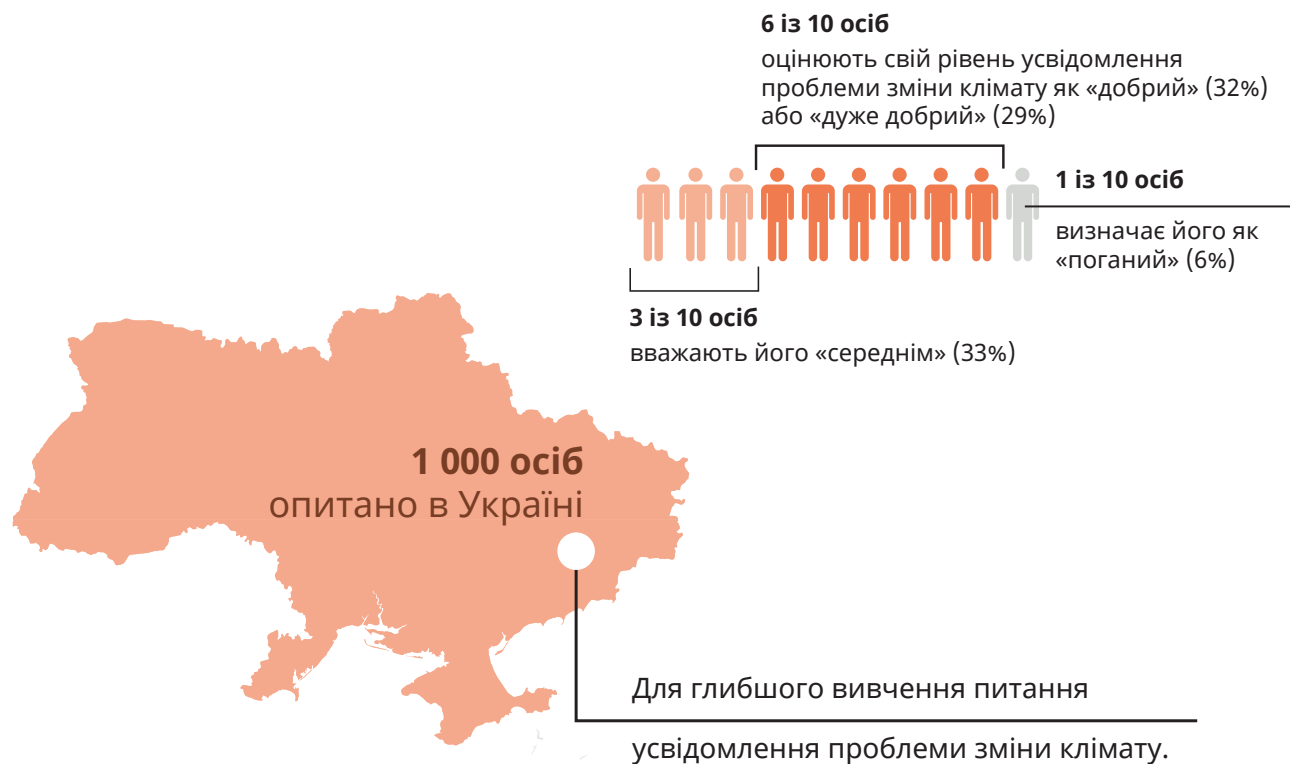
Готовність і бажання суспільства підтримувати ініціативи для забезпечення зеленого переходу в Україні

Основні результати

Усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні

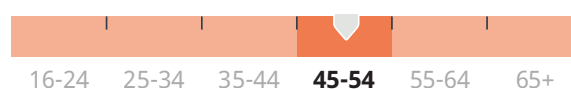

Також помітні **гендерні відмінності**.

Важливу роль відіграє вік

Рівень сприйняття усвідомлення найвищий серед вікової групи 45–54.

Рівень освіти вочевидь впливає на впевненість в усвідомленні проблеми зміни клімату.

Оцінюють свій рівень усвідомлення як **«дуже добрий»**

(найвищий та найнижчий рівень освіти):

кандидати наук, доктори наук або еквівалент

41%

люди з неповною середньою освітою

24%

Основні результати

Джерела інформації про зміну клімату та екологічні проблеми в Україні

Доступ до екологічної інформації позитивно впливає на сприйняття усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні.

людей, що описують свій рівень усвідомлення як **«дуже добрий»**, стверджують, **що отримували інформацію** про екологічні питання впродовж останніх трьох місяців.

Джерела такої інформації дуже помітно варіюють залежно від демографічної групи:

Telegram залишається основним джерелом інформації для **молоді (16–34 років), жінок, людей із вищою освітою і мешканців столиці.**

Facebook більше приваблює **старшу аудиторію (55–64)** та **мешканців сільської місцевості.**

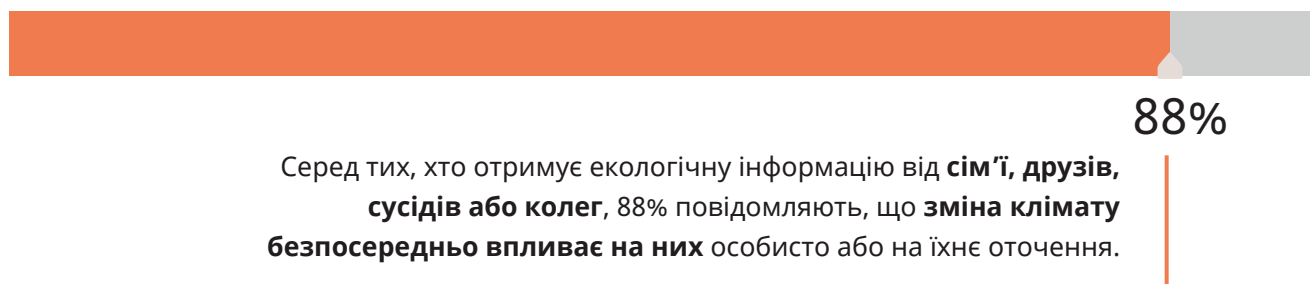
Телебачення особливо популярне серед **пенсіонерів.**

Коли йдеться про достовірність інформації, люди в Україні цінують:

Сприйняття впливу зміни клімату в Україні

Критичне значення для підвищенні рівня обізнаності щодо наслідків зміни клімату в Україні мають особисті зв'язки.

Основні результати

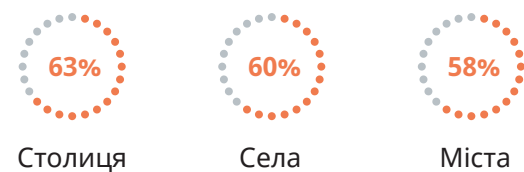
Сприйняття першопричин зміни клімату в Україні

Уявлення про першопричини зміни клімату серед **міського, сільського** населення та мешканців **столиці** України помітно схожі.

Вирубка лісів сприймається як основна антропогенна причина зміни клімату.

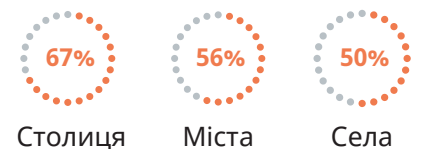

Одним із найменш значущих чинників вважаються **неефективні практики енергоспоживання**.

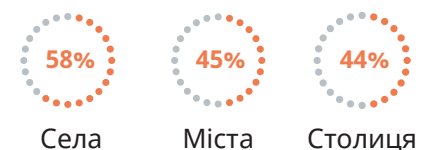

Екологічні проблеми та пріоритетні напрями охорони довкілля в Україні

Основними є проблеми **зі здоров'ям, спричинені низькою якістю повітря**.

Іншою серйозною проблемою є **неналежне управління відходами у житлових районах**.

Примітно, що не всі відчувають на собі наслідки екологічних проблем. Лише **5%** респондентів у всіх типах населених пунктів заявляють, що екологічні проблеми **не впливають на їхнє повсякденне життя**.

Щодо пріоритетних напрямків охорони довкілля, головним напрямком люди визначають:

Основні результати

Сприйняття важливості та ефективності діяльності різних суб'єктів охорони довкілля

Найважливіші суб'єкти охорони довкілля (лише найбільш та найменш важливі):

Волонтери, молодь, громадські активісти

Релігійні установи

Найефективніші суб'єкти охорони довкілля (лише найбільш та найменш ефективні):

Волонтери, молодь, громадські активісти

Релігійні установи

Міжнародна спільнота та донорські організації також розглядаються як ключові суб'єкти у сприянні охороні довкілля.

Погляди респондентів на вплив європейської інтеграції на формування екологічних політик:

36%

Дуже суттєво впливає

21%

Суттєво впливає

Особиста участь в охороні довкілля в Україні

Участь у діяльності, яка сприяє охороні довкілля в Україні, варіює залежно від демографічної групи, причому найбільш активну участь у ній беруть:

Кандидати наук

77%

Жінки

72%

Мешканці столиці

71%

Люди віком 45–54 роки

69%

Етнічні українці

67%

Сприйняття ефективних способів долучитися до охорони довкілля

Ефективними індивідуальними діями з охорони довкілля люди вважають:

Рециклінг і зменшення обсягів відходів

Користування екологічним транспортом

Впровадження екологічних практик

Підтримку екологічних політик та ініціатив

Економію енергії

Основні результати

Перешкоди для участі в діяльності з охорони довкілля:

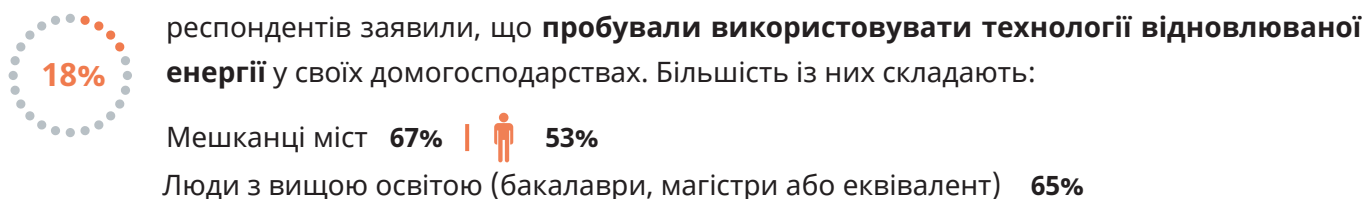

Стурбованість щодо цін на енергоносії в Україні

Лише **6%** респондентів повідомили про відсутність занепокоєння щодо цін на енергоносії.

Практика впровадження відновлюваної енергетики в Україні

Основною перешкодою

для впровадження таких технологій є: Вартість **63%** | Непрактичність **18%** | Недоцільність **6%**

Громадська думка про відновлювану енергетику в Україні

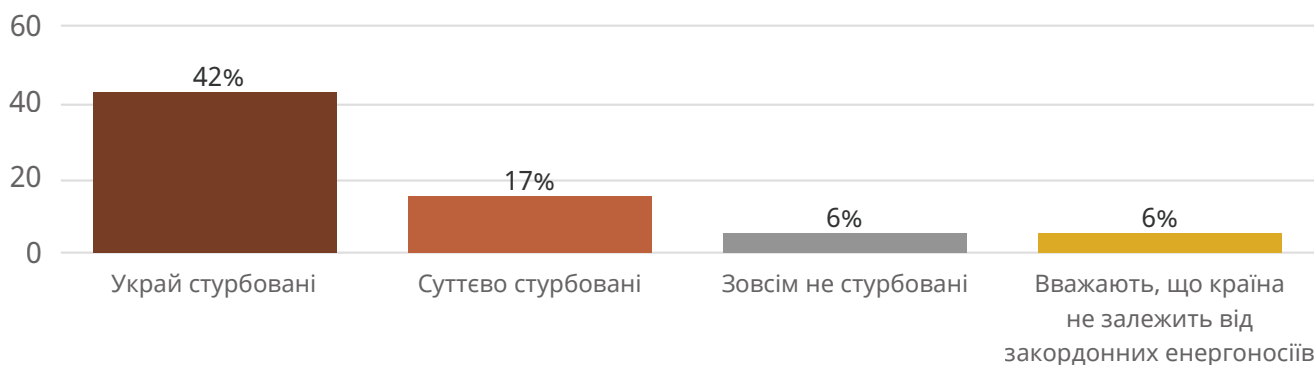
Люди в Україні «цілком погоджуються», що:

- Держава повинна пропонувати фінансові стимули для домогосподарств, які упроваджують системи відновлюваної енергії.
60% Мешканці міст | 55% Люди з вищою освітою (бакалаври, магістри або еквівалент)
- Відновлювані джерела енергії є більш екологічними, ніж викопне паливо.
69% Мешканці сільської місцевості («не погоджується»)
66% Мешканці міст (окрім мешканців столиці) («категорично не погоджується»)
- Упровадження відновлюваних джерел енергії покращує соціально-економічний добробут.
54% Мешканці сільської місцевості («категорично не погоджується»)

Основні результати

Занепокоєння громадськості з приводу залежності від закордонних енергоносіїв

Більшість респондентів (59%) висловлюють значне занепокоєння з приводу залежності країни від закордонних енергоносіїв, зокрема:

Сприйняття шляхів досягнення більшої енергетичної незалежності в Україні

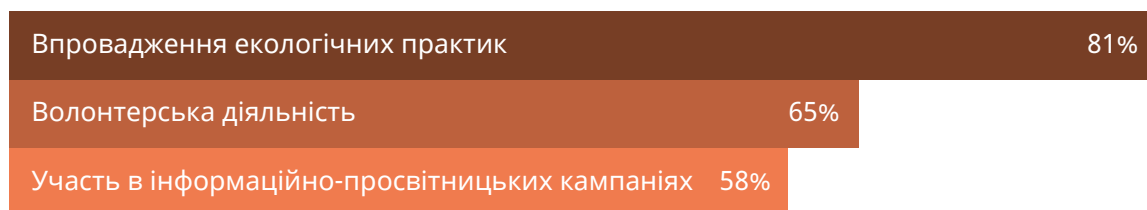
Найбільш широко підтримуваний підхід до досягнення енергетичної незалежності в Україні — **розвиток сонячної та вітрової енергетики**. Йому надають перевагу:

Люди віком 35–45 років **87%** | Жителі сільської місцевості **85%**

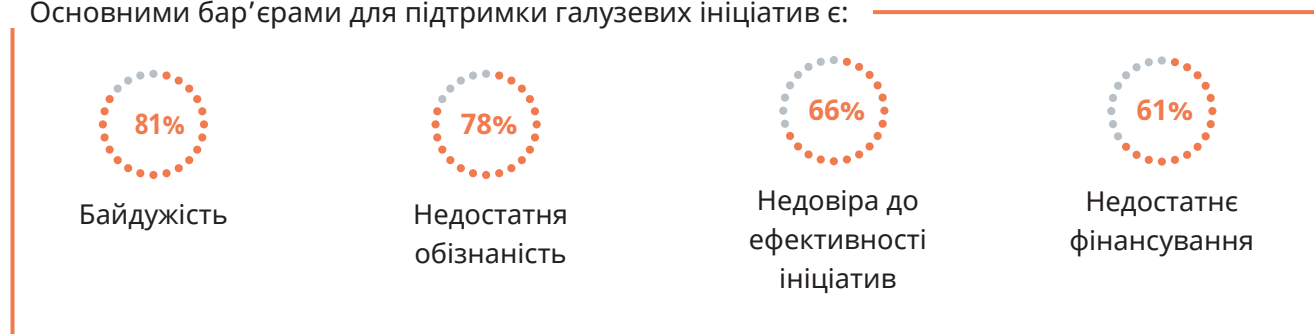
Громадська підтримка галузевих ініціатив

Найвищим рівнем громадської підтримки в Україні користується **розвиток відновлюваної енергетики**, а **проекти НУО** мають найменше шансів отримати **підтримку громадськості**.

Люди в Україні надають перевагу таким формам участі в галузевих ініціативах:

Основними бар'єрами для підтримки галузевих ініціатив є:

1. Вступ

Готовність і бажання суспільства підтримувати ініціативи для забезпечення зеленого переходу в Україні

1. Вступ

Проект «Зелений порядок денний для **Вірменії, Грузії, Молдови та України**» Стокгольмського інституту довкілля (SEI) підтримує рух до кліматичної нейтральності у Вірменії, Грузії, Молдові та Україні шляхом реалізації адаптованих стратегій зеленого переходу. Відповідно до Європейської зеленої угоди цей Проект передбачає розробку спеціалізованих дорожніх карт сталого розвитку для кожної країни, спрямованих на модернізацію економіки, покращення добробуту громадян і досягнення кліматичних цілей у сферах чистої енергетики, циркулярної економіки та біорізноманіття. Ці зусилля також спрямовані на узгодження політики з нормативно-правовою базою ЄС, полегшення потенційної інтеграції та виконання зобов'язань за Паризькою угодою.

У рамках цієї ініціативи автори дослідження вивчили сприйняття та ставлення громадськості в **Україні** до проблем зміни клімату, охорони довкілля, енергетичної безпеки та ефективності, галузевих аспектів євроінтеграції. Вони оцінили рівень обізнаності, залучення та підтримки різних ініціатив та визначили сприймані бар'єри для участі в них. Крім того, в рамках дослідження ґрунтовно проаналізовано громадську думку про ефективність і важливість різних суб'єктів у формуванні та реалізації екологічної політики та відповідних заходів. Результати дослідження висвітлюють погляди громадськості на те, як країна може адаптуватися до наслідків зміни клімату та пом'якшити їх завдяки застосуванню практик і політик сталого розвитку.

2. Методологія

Готовність і бажання суспільства підтримувати ініціативи для забезпечення зеленого переходу в Україні

2. Методологія

У ході дослідження оцінено готовність і бажання суспільства підтримувати ініціативи для забезпечення зеленого переходу в Україні та приділено особливу увагу аспектам обізнаності, ставлення та залученості громадськості до питань зміни клімату та охорони довкілля. Дослідники мали на меті дослідити усвідомлення суспільством проблеми зміни клімату; оцінити джерела інформації та критерії довіри, що визначають їхню надійність; проаналізувати сприйняття наслідків зміни клімату в різних демографічних групах; з'ясувати уявлення про першопричини зміни клімату; визначити суспільні пріоритети у сфері охорони довкілля; оцінити ролі та ефективність різних суб'єктів у сфері охорони довкілля; оцінити рівень особистого залучення до галузевої діяльності; дослідити сприйняття енергетичної ефективності та безпеки; а також визначити рівень підтримки галузевих ініціатив, у тому числі бажаних форм участі та бар'єрів.

Для розроблення і доопрацювання інструментів опитування Група «ACT Global» провела два обговорення у фокус-групах: одне з представниками широкого загалу (сім учасників), а інше — з вісьмома фахівцями у відповідних галузях; а також п'ять глибинних інтерв'ю для когнітивного тестування. Після цього було проведено загальнонаціональне телефонне опитування (CATI) за участі 1 000 осіб віком від 16 років. Опитування досягло довірчого інтервалу 95% із 3,1% похибкою, забезпечивши репрезентативність результатів. Дані було опрацьовано і проаналізовано з використанням статистичного пакету SPSS для забезпечення точності та надійності (докладнішу інформацію про методологію наведено в додатку 2).

¹ У ході проведеного в Україні кількісного дослідження усі респонденти оцінювали рівень усвідомлення ними проблеми зміни клімату. Відповідно до протоколу опитування, якщо респонденту було складно оцінити свій рівень обізнаності або він був «дуже поганий», інтерв'ю припинялося, оскільки в протилежному випадку брак розуміння обмежував би глибину осмислення відповідей. До цієї категорії потрапили приблизно 6% від початкової кількості респондентів (1 066 респондентів), тобто 66 осіб, яких було виключено з подальшого процесу.

3. Результати

Готовність і бажання суспільства підтримувати ініціативи для забезпечення зеленого переходу в Україні

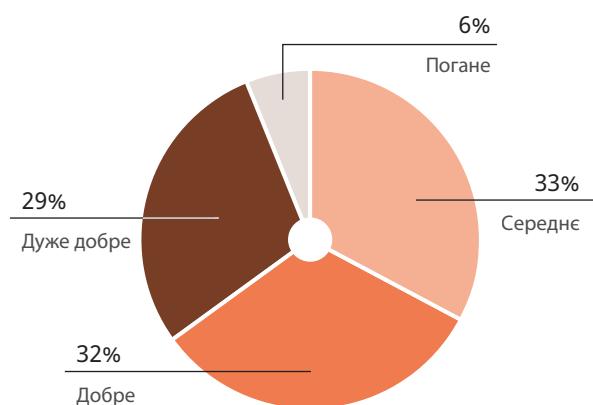
3. Результати дослідження громадської думки

У цьому розділі представлено результати опитування щодо сприйняття та ставлення громадськості в Україні до проблем зміни клімату, охорони довкілля, енергетичної безпеки та ефективності, галузевих аспектів євроінтеграції. У ньому розглянуто рівень обізнаності, залучення та підтримки різних ініціатив, а також сприймані бар'єри для участі в них. У рамках цього аналізу ґрунтовно досліджено громадську думку щодо ефективності та ролей різних суб'єктів у просуванні екологічної політики та відповідних заходів. Крім того, вивчено погляди громадськості на адаптацію до наслідків зміни клімату та пом'якшення їх шляхом упровадження практик і політик сталого розвитку.

3.1. Усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні

Серед осіб, які прожили в Україні понад два роки, 6% оцінили свій рівень усвідомлення проблеми зміни клімату як «поганий», 33% — «середній», 32% вважають свій рівень усвідомлення «добрим», а 29% оцінили його як «дуже добрий» (діаграма 1).

Діаграма 1. Сприйняття усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні (%). n=1000.

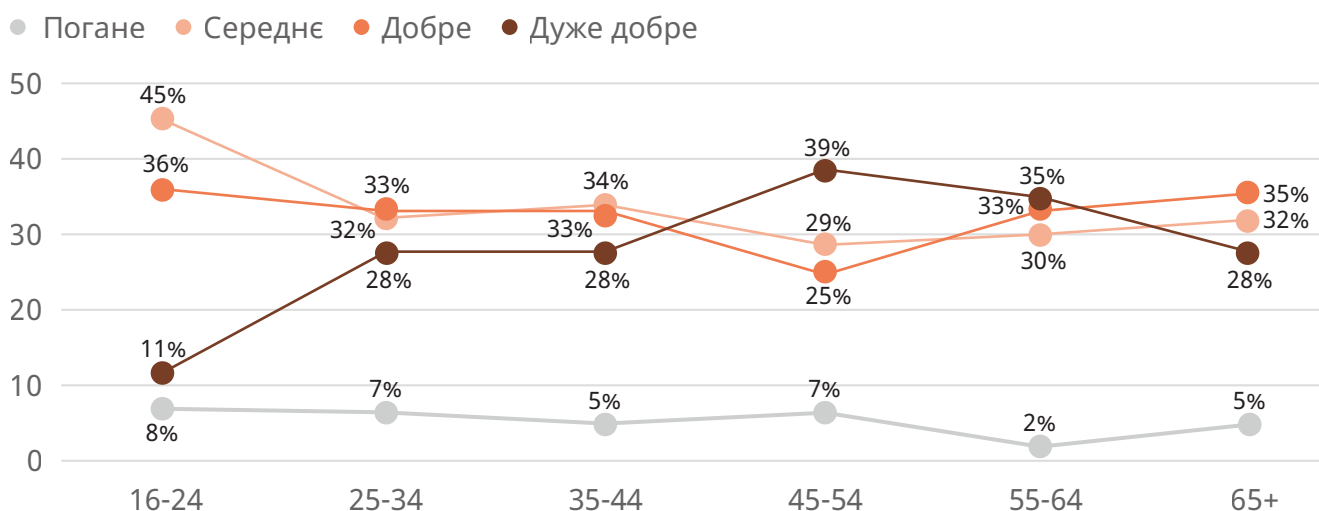

Сегментований аналіз рівня усвідомлення проблеми демонструє ймовірну кореляцію таких демографічних факторів, як вік, ґендер, рівень освіти та місце проживання, зі сприйманим рівнем власного усвідомлення проблеми зміни клімату. Аналіз цих параметрів може допомогти виявити закономірності, які підкажуть, куди саме необхідно спрямувати зусилля для підвищення рівня усвідомлення у суспільстві проблеми зміни клімату.

Сегментований аналіз рівня усвідомлення проблеми зміни клімату з розподілом за віком

Рівень усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні варіює в різних вікових групах, відображаючи загальні тенденції в частині усвідомлення (діаграма 2).

Діаграма 2. Сприйняття усвідомлення проблеми зміни клімату із розподілом за віком (%). n=1000.

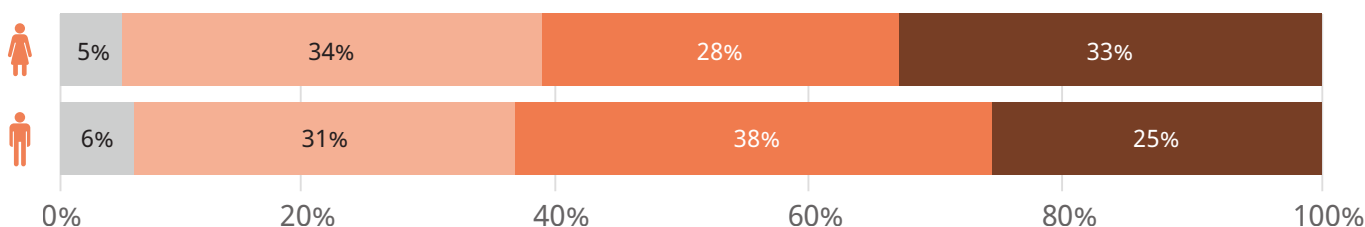
Рівень сприйняття усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні є найвищим серед осіб віком 45–54 років: 39% із них оцінюють свій рівень усвідомлення як «дуже добрий». У молодших вікових груп рівень упевненості нижчий, особливо серед 16–24-річних, лише 11% із яких вважають свій рівень усвідомлення «дуже добрим» (діаграма 2).

Сегментований аналіз рівня усвідомлення проблеми зміни клімату з розподілом за ґендером

Рівень усвідомлення проблеми зміни клімату варіює залежно від ґендеру. Серед чоловіків 38% оцінили свій рівень усвідомлення як «добрий» і 25% як «дуже добрий». Щодо жінок, 28% вважають свій рівень усвідомлення «добрим» і 33% — «дуже добрим» (діаграма 3).

Діаграма 3. Сприйняття усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні з розподілом за ґендером (%). n=1000.

● Погане ● Середнє ● Добре ● Дуже добре

У рамках цього аналізу додатково розглянуто взаємозв'язок між сімейним станом та рівнем усвідомлення проблеми зміни клімату залежно від ґендеру, щоб визначити, чи перебування у шлюбі по-різному позначається на сприйнятті рівня обізнаності та усвідомлення проблеми зміни клімату у чоловіків та жінок. Порівняння відповідей одружених та одиноких людей мало на меті виявити відмінності у сприйнятті власного рівня усвідомлення, а відтак продемонструвати, як сімейний стан може по-різному впливати на обізнаність щодо проблеми зміни клімату серед чоловіків і жінок. У таблиці 1 показано рівень сприйняття усвідомлення проблеми зміни клімату серед чоловіків і жінок, які перебувають у шлюбі та не перебувають у жодних стосунках.

Таблиця 1. Сімейний стан та сприйняття рівня усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні (%). n=1000.

ґендер	Сімейний стан	% серед осіб із поганим рівнем усвідомлення проблеми	% серед осіб із середнім рівнем усвідомлення проблеми	% серед осіб із хорошим рівнем усвідомлення проблеми	% серед осіб із дуже хорошим рівнем усвідомлення проблеми
(% серед людей одного ґендеру з певним сімейним станом)					
Чоловік	У шлюбі	50% (5%)	51% (29%)	62% (40%)	46% (26%)
		50% (6%)	49% (32%)	38% (27%)	54% (35%)
Жінка	Не перебувають у стосунках	69% (9%)	52% (40%)	60% (38%)	29% (13%)
		31% (4%)	48% (39%)	40% (26%)	71% (31%)

В Україні перебування у шлюбі пов'язано з упевненішим усвідомленням проблеми зміни клімату, особливо серед чоловіків: частка чоловіків, які вважають, що «дуже добре» усвідомлюють цю проблему, помітно зростає з 13% серед чоловіків, що не перебувають у стосунках, до 26% серед одружених (таблиця 1).

Сегментований аналіз рівня усвідомлення проблеми зміни клімату з розподілом за рівнем освіти

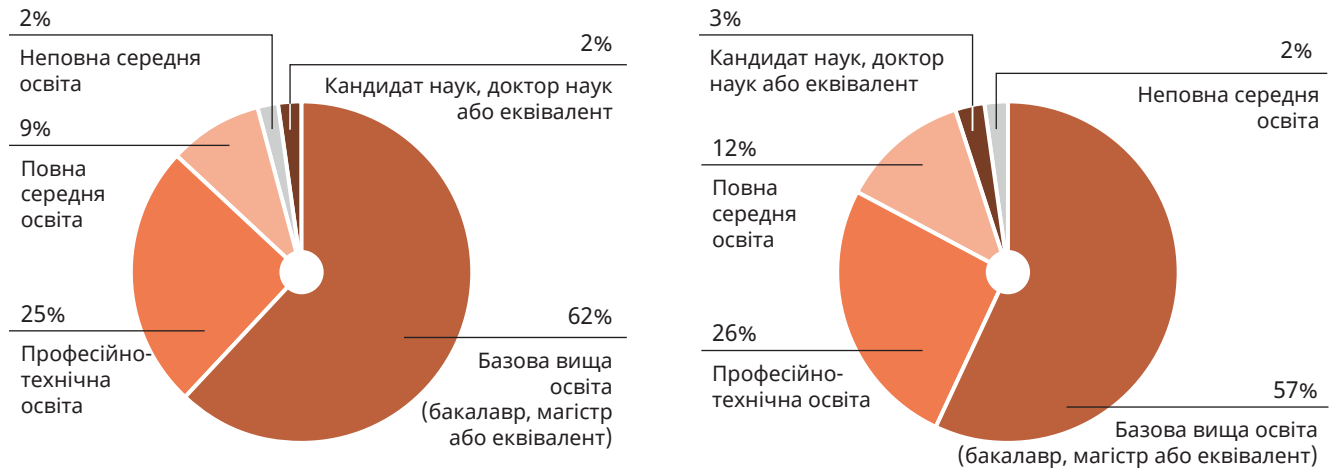
У цьому звіті досліджено існування кореляції між рівнем освіти та оцінкою власного усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні, та оцінено, чи наявність вищої освіти по-різному впливає на рівень усвідомлення цієї проблеми. Порівнюючи респондентів із різним рівнем освіти, цей аналіз має на меті виявити значні розбіжності у рівнях сприйняття усвідомлення проблеми (таблиця 2).

Таблиця 2. Рівень здобутої освіти та сприйняття усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні (%). n=1000.

Рівень здобутої освіти	% серед осіб із поганим рівнем усвідомлення проблеми	% серед осіб із середнім рівнем усвідомлення проблеми	% серед осіб із хорошим рівнем усвідомлення проблеми	% серед осіб із дуже хорошим рівнем усвідомлення проблеми
(% серед осіб із відповідним рівнем освіти)				
Неповна середня освіта	2% (5%)	3% (43%)	2% (28%)	2% (24%)
Повна середня освіта	18% (8%)	18% (46%)	9% (20%)	12% (26%)
Професійно-технічна освіта	29% (6%)	31% (36%)	25% (30%)	26% (28%)
Базова вища освіта (бакалавр магістр або еквівалент)	49% (5%)	46% (28%)	62% (37%)	57% (30%)
Кандидат наук, доктор наук або еквівалент	2% (5%)	2% (22%)	2% (32%)	3% (41%)

Як показано в таблиці 2, більшість людей в Україні, які «добре» або «дуже добре» усвідомлюють проблему зміни клімату, мають вищу освіту. Серед тих, хто оцінює свій рівень усвідомлення проблеми як «добрий», 62% мають ступінь бакалавра чи магістра, а 2% мають чи готуються отримати ступінь кандидата наук. Із-поміж осіб із «дуже добрим» рівнем усвідомлення проблеми 57% мають ступінь бакалавра чи магістра, а 3% мають чи здобувають ступінь кандидата наук (діаграма 4).

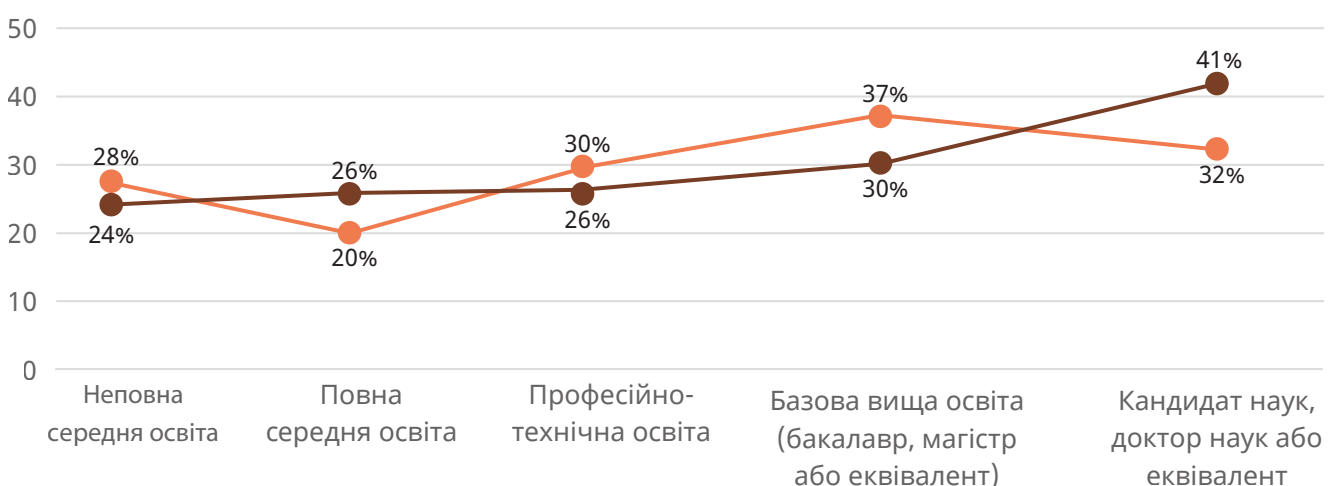
Діаграма 4. Люди, що оцінюють свій рівень усвідомлення проблеми зміни клімату як «добрий» (ліворуч, n=317) та «дуже добрий» (праворуч, n=296), із розподілом за рівнем освіти (%).

Люди з вищою освітою більш впевнені у своєму усвідомленні проблеми зміни клімату. Наприклад, лише 24% людей із неповною середньою освітою описують свій рівень усвідомлення проблеми як «дуже добрий», на противагу 41% докторів наук. Аналогічно, 20% людей із повною середньою освітою оцінюють свій рівень усвідомлення проблеми як «добрий». Серед тих, хто має ступінь бакалавра, магістра чи еквівалентний освітній ступінь, цей показник зростає до 37% (діаграма 4.1).

Діаграма 4.1. Сприйняття усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні з розподілом за рівнем освіти (%).

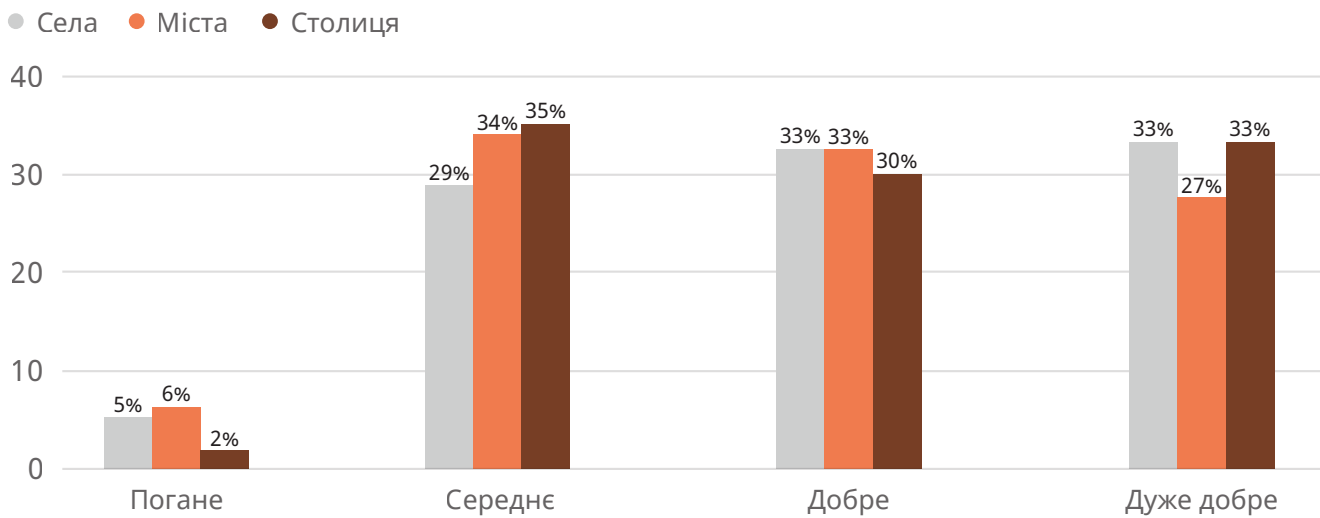
● Добре (n=317) ● Дуже добре (n=296)

Сегментований аналіз рівня усвідомлення проблеми зміни клімату з розподілом за місцем проживання

У сільській місцевості 33% мешканців оцінюють свій рівень усвідомлення проблеми як «добрий», а ще 33% — як «дуже добрий». Трохи нижчий рівень впевненості у містах, де 33% описують його як «добрий», а 27% — як «дуже добрий». У столиці 30% мешканців заявляють, що «добре» усвідомлюють проблему, а 33% — «дуже добре» (діаграма 5).

Діаграма 5. Сприйняття усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні з розподілом за місцем проживання (%). n=1000.

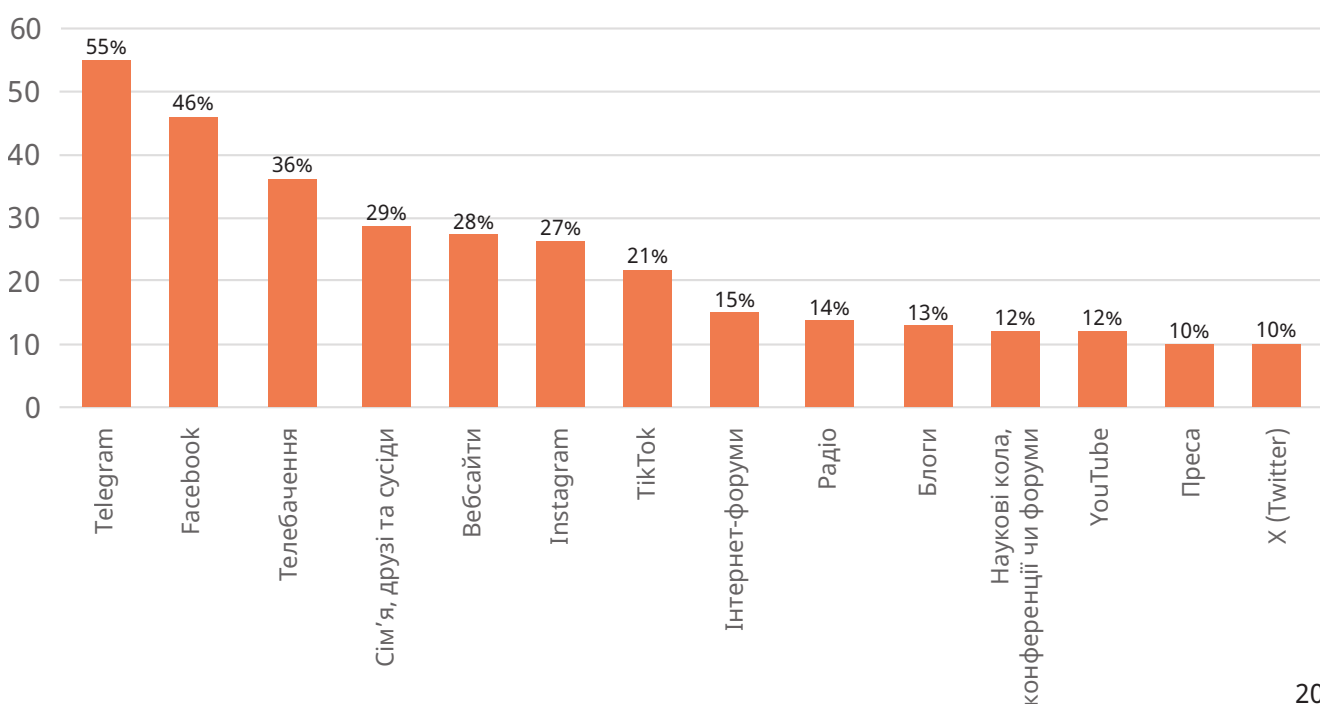

Рівень сприйняття усвідомлення проблеми зміни клімату в Україні варіює залежно від регіону, проте різниця між столицею, міською та сільською місцевістю статистично незначна (діаграма 5).

3.2. Джерела інформації про зміну клімату та екологічні проблеми в Україні

В Україні спостерігається тісний зв'язок між сприйняттям свого рівня усвідомлення проблеми зміни клімату як «дуже доброго» та нещодавнім споживанням інформації щодо екологічних питань: 73% тих, що описують свій рівень обізнаності як дуже добрий, підтвердили отримання інформації щодо екологічних питань упродовж останніх трьох місяців.

Діаграма 6. Джерела інформації про екологічні проблеми в Україні (%). n=710.

Загалом про отримання інформації з питань довкілля повідомили 71%. Найпопулярнішими джерелами інформації серед цих 710 осіб були платформи Telegram (вказали 55%), Facebook (46%) і телебачення (36%). До менш популярних джерел інформації належать радіо (14%), друковані видання (10%) та платформа X (Twitter) (10%) (діаграма 6).

Цікаво, що 21% людей, які споживають інформацію про екологічні питання, обізнані щодо актуальної регуляторної політики в цій сфері насамперед завдяки рекламі у традиційних медіа та соціальним мережам (85%), заходам, організованим НУО (29%) та заходам, організованим владою (20%).

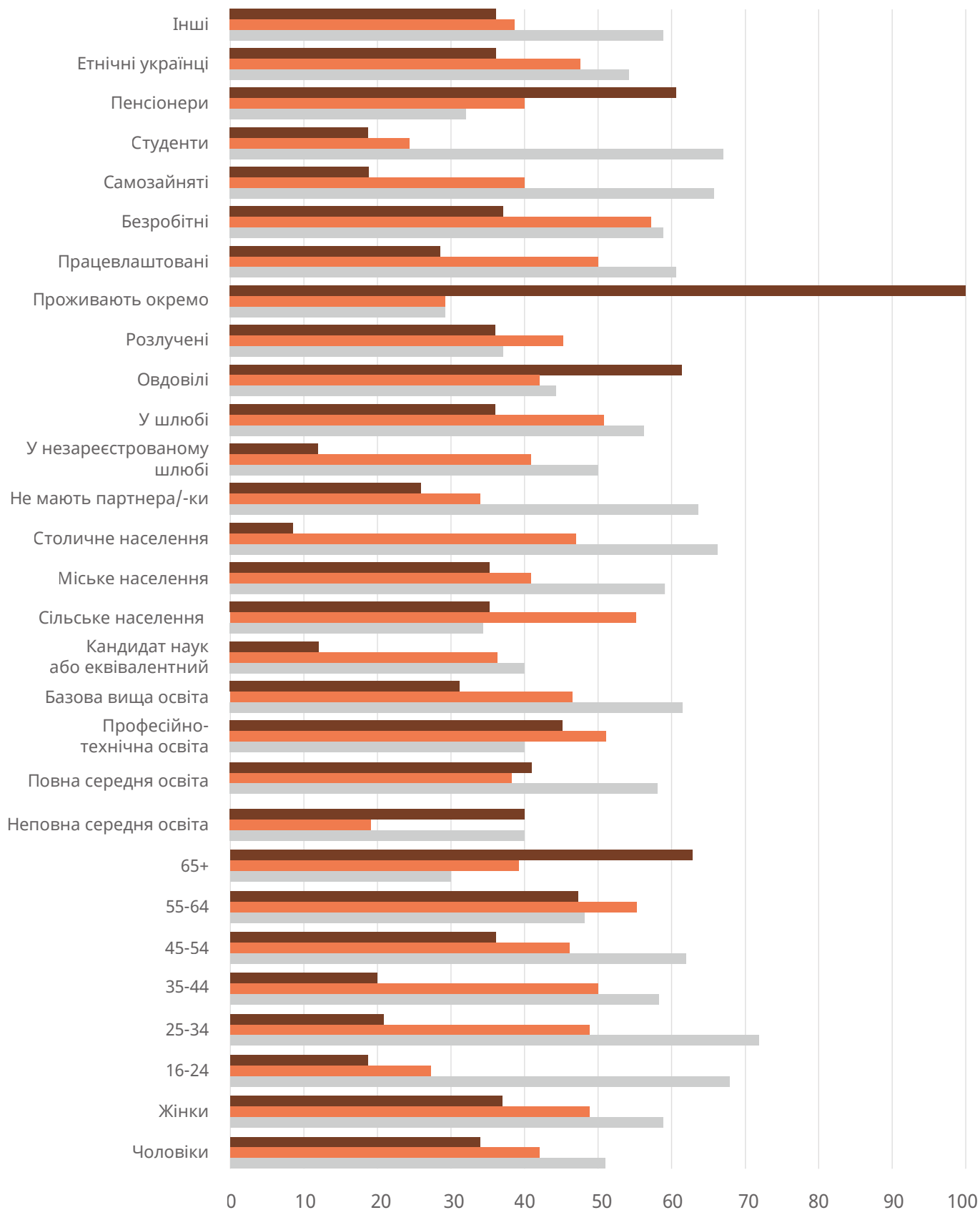
Основні джерела інформації про екологічні проблеми та їхня аудиторія в Україні

У цьому розділі описано особливості аудиторії трьох найпопулярніших джерел інформації з питань довкілля в Україні — Telegram, Facebook і телебачення (діаграма 7). Виявлені закономірності допомагають визначити, які групи надають перевагу кожному з джерел, що уможливорює більш цілеспрямовану комунікацію для підвищення рівня обізнаності населення.

В Україні Telegram є основним джерелом екологічної інформації для молоді (68% осіб віком 16–24 роки, які отримують галузеву інформацію, та 72% осіб віком 25–34 роки), жінок (59%), людей із вищою освітою (бакалаврів, магістрів тощо) (62%), мешканців столиці (66%), самозайнятих (66%) та людей, що не перебувають у стосунках (64%). Натомість Facebook більше приваблює старшу аудиторію (55% осіб віком 55–64 роки, що заявляють про отримання галузевої інформації), жінок (49%), мешканців сільської місцевості (55%), осіб із професійно-технічною освітою (51%) та безробітних (57%). Водночас телебачення приваблює людей старше 65 років (63% осіб віком 65+, які підтвердили отримання інформації щодо екологічних питань), сільських мешканців (45%) і овдовілих людей (62%) (діаграма 7).

Діаграма 7. Основні джерела інформації про екологічні проблеми та їхня аудиторія в Україні (%). n=710

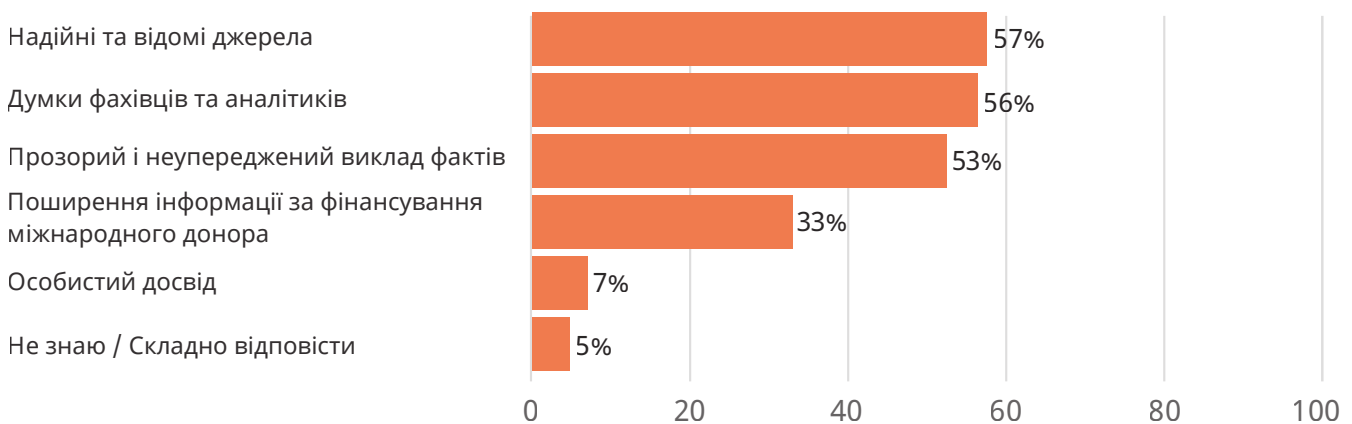
● Телебачення ● Facebook ● Telegram

Критерії достовірності інформації щодо питань довкілля та зміни клімату

Коли йдеться про достовірність джерел інформації, більшість людей, які стверджують, що отримували інформацію щодо екологічних питань, надають перевагу надійним і відомим джерелам (57%), думкам фахівців та аналітиків (56%). Прозорий і неупереджений виклад фактів має критичне значення для 53% людей, які стверджують, що отримували інформацію щодо екологічних питань, тоді як 33% цінують інформацію, отриману за фінансування міжнародних донорів (діаграма 8).

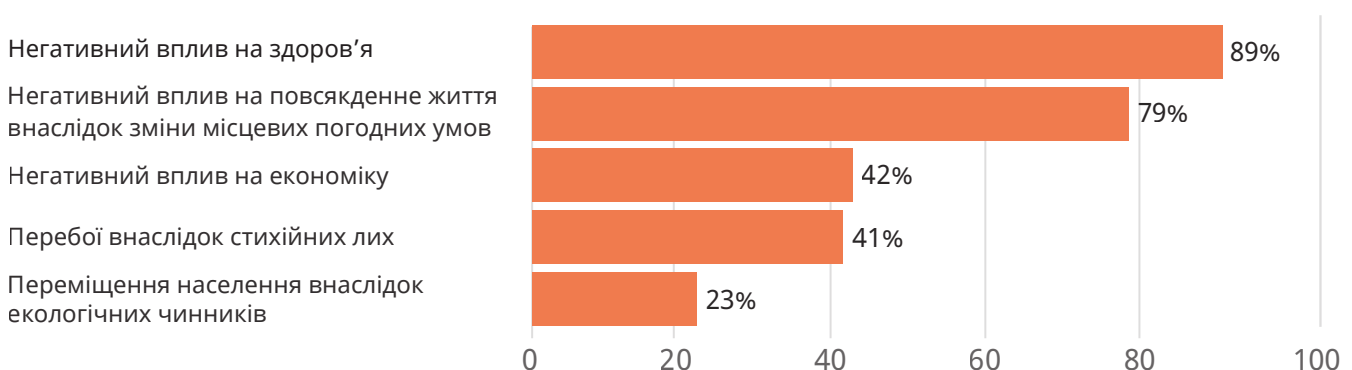
Діаграма 8. Критерії достовірності інформації щодо питань довкілля та зміни клімату (%). n=710.

3.3. Сприйняття впливу зміни клімату в Україні

Люди, які отримують екологічну інформацію через особисті контакти, більше помічають навколо себе наслідки зміни клімату, ніж решта: 88% тих, хто отримує інформацію від сім'ї, друзів, сусідів або колег, повідомляють, що зміна клімату впливає на них особисто або їхнє оточення. Переважна більшість респондентів в Україні — 77% — стверджують, що зміна клімату впливає особисто на них або членів сім'ї, родичів, друзів чи сусідів. До загальновизнаних наслідків належать негативний вплив на здоров'я (89% осіб, на яких впливає зміна клімату), негативний вплив на повсякденне життя внаслідок зміни місцевих погодних умов (79%), економічні наслідки (42%), перебої внаслідок стихійних лих (41%) та переміщення населення внаслідок екологічних чинників (23%) (діаграма 9).

Діаграма 9. Найчастіше повідомлювані негативні наслідки зміни клімату (%). n=768.

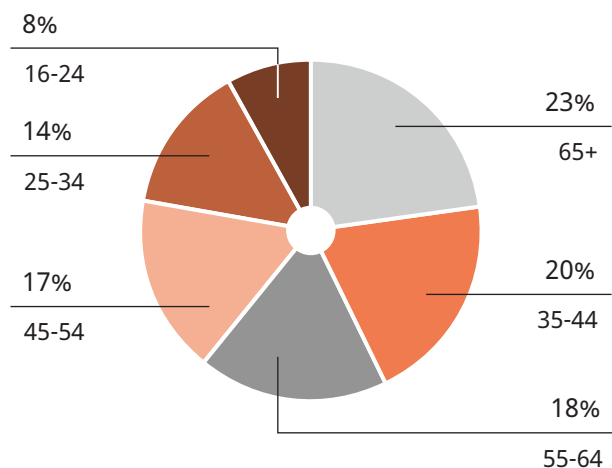
З огляду на статистично незначущі демографічні відмінності в частині сприйняття негативного впливу на повсякденне життя внаслідок зміни погодних умов, перебоїв унаслідок стихійних лих чи переміщення населення внаслідок екологічних чинників цей розділ зосереджений на негативних наслідках для здоров'я та економіки.

Негативні наслідки зміни клімату для здоров'я з розподілом за віком, ґендером і місцем проживання

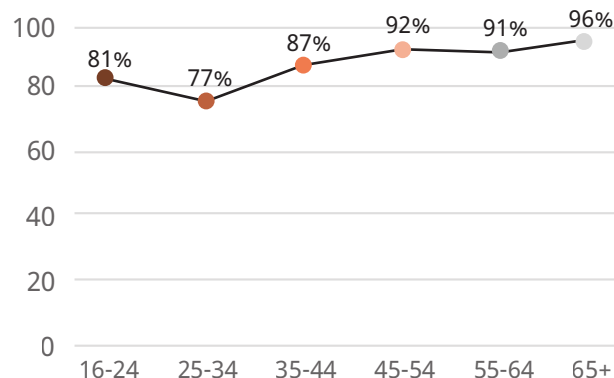
Серед 768 респондентів, на яких впливає зміна клімату, 89% (677 осіб) вказали на негативний вплив на здоров'я. Вікові, ґендерні та локаційні параметри показують, що існування такого впливу усвідомлюють різні групи населення.

Відсоток людей, які відчувають негативні наслідки зміни клімату для здоров'я на собі чи своєму безпосередньому оточенні (сім'я, друзі, сусіди, колеги тощо) зростає з віком, від 77% людей віком 25–34 роки до 96% людей старше 65 років із-поміж усіх, хто визнає негативні наслідки зміни клімату. Найменшу частку (8%) тих, хто повідомляє про такі наслідки, становить наймолодша група — 16–24 роки, тоді як люди віком понад 65 років складають найбільшу групу (23%) серед осіб, що потерпають від проблем зі здоров'ям (діаграми 10 та 11).

Діаграма 10. Особи, що повідомляють про негативні наслідки для здоров'я свого особистого чи людей зі свого оточення, з розподілом за віком (%). n=677.

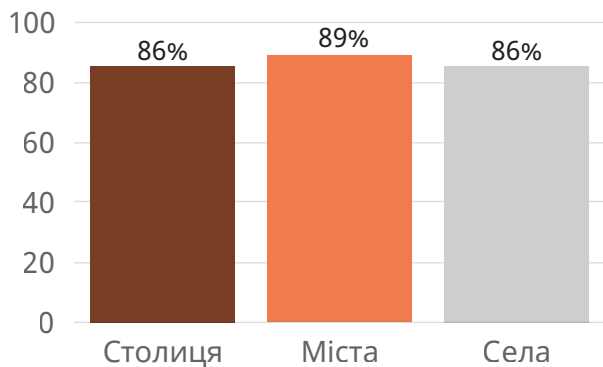

Діаграма 11. Повідомлені негативні наслідки зміни клімату для здоров'я з розподілом за віком (%). n=677.

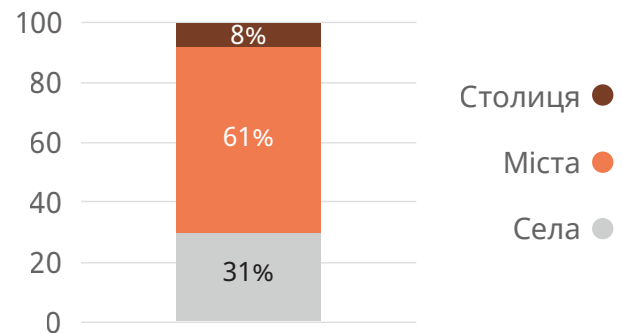

У повідомленнях про шкідливий вплив зміни клімату на здоров'я спостерігаються помітні ґендерні відмінності. Зокрема, про те, що зміна клімату негативно впливає на їхнє здоров'я чи здоров'я когось із безпосереднього оточення, повідомляють здебільшого жінки (93% жінок, які визнають негативний вплив зміни клімату, порівняно з 83% чоловіків; 58% людей, які повідомляють про такі наслідки, складають жінки).

Діаграма 12. Повідомлення про негативні наслідки для здоров'я респондентів чи осіб із їхнього оточення з розподілом за місцем проживання (%). n=677.

Діаграма 13. Особи, що повідомляють про негативні наслідки для здоров'я свого особистого чи людей зі свого безпосереднього оточення (%). n=677.

Оскільки 677 осіб повідомили про шкоду для здоров'я, зокрема про респіраторні проблеми внаслідок забруднення повітря (як приклад), а 14% вважають поліпшення якості повітря найбільшим екологічним пріоритетом в Україні, вкрай важливо дослідити, як ці проблеми варіюють залежно від типу населеного пункту (діаграми 12 та 13). Це особливо актуально з огляду на те, що рівні забруднення повітря у столицях, як правило, вищі, ніж у сільській місцевості.

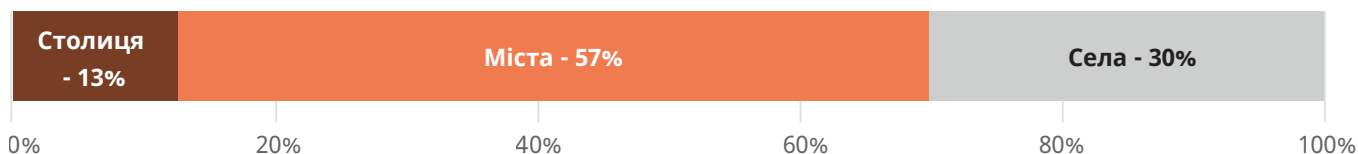
Мешканці міст в Україні частіше повідомляють, що зміна клімату негативно впливає на здоров'я — їхнє особисте чи когось із їхнього безпосереднього оточення. При цьому як приклад часто наводять респіраторні проблеми внаслідок забруднення повітря (89% мешканців міст (за винятком столиці), які визнають негативний вплив зміни клімату, 86% мешканців сіл). Крім того, мешканці столиці та інших міст становлять більшість (69%: 8% зі столиці та 61% з різних міст і містечок) осіб, які вказують на негативні наслідки зміни клімату для здоров'я — свого чи членів своїх сімей, родичів, друзів, сусідів тощо (діаграми 12 та 13).

Сприйняття негативних наслідків зміни клімату на економіку з розподілом за місцем проживання та статусом зайнятості

Трохи менше половини (42%) людей, які в цілому підтвердили негативний вплив зміни клімату на них самих чи їхнє безпосереднє оточення, також повідомляють про негативні наслідки для економіки. Аналіз за місцем проживання та статусом зайнятості допомагає визначити, які групи вважають себе вразливішими до фінансових наслідків зміни клімату.

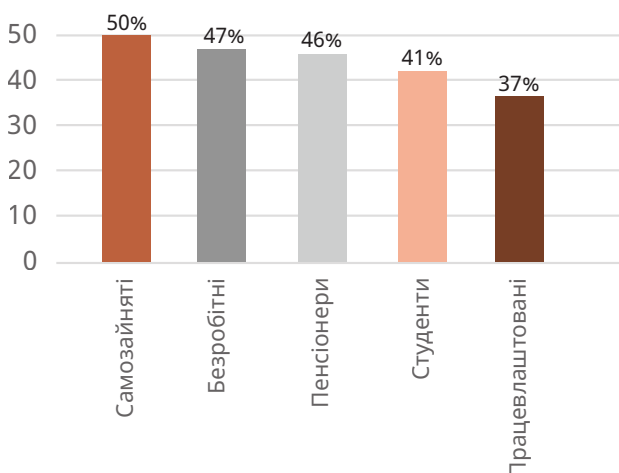
Особливо вразливими до економічних наслідків, пов'язаних із кліматичними змінами в Україні, є мешканці сіл, залежні від сільського господарства. Вони становлять 30% усіх осіб, які вказують на такі наслідки зміни клімату (діаграма 14), причому 51% сільських мешканців акцентують увагу на таких проблемах, як деградація ґрунтів та брак пасовищ. Натомість міські та столичні мешканці, що становлять 70% усіх, хто зазнає впливу (57% і 13% відповідно), вказують насамперед на зростання вартості опалення та охолодження як на головні економічні проблеми, які їх непокоять. Мешканці міст становлять 72% (8% зі столиці, 64% із інших міст/містечок) від усіх людей, які стикаються з проблемою зростання вартості кондиціювання повітря та/або опалення з екологічних причин.

Діаграма 14. Особи, що повідомляють про негативні наслідки зміни клімату на економіку, з розподілом за місцем проживання (%). n=320.

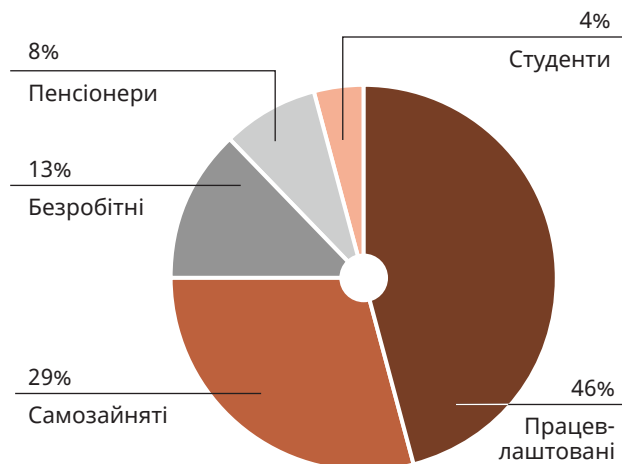

Більшість респондентів в Україні, що повідомляють про негативні наслідки зміни клімату для економіки, становлять працевлаштовані (46%) та самозайняті (29%) особи. Серед усіх, хто в цілому визнає негативний вплив зміни клімату, на економічні наслідки вказують 50% самозайнятих осіб, 47% безробітних, 46% пенсіонерів, 41% студентів та 37% працевлаштованих осіб (діаграми 15 та 16).

Діаграма 15. Повідомлені негативні наслідки зміни клімату для економіки з розподілом за статусом зайнятості респондентів (%). n=320

Діаграма 16. Групи респондентів, що повідомляють про негативні наслідки зміни клімату на економіку, з розподілом за статусом зайнятості (%). n=320.

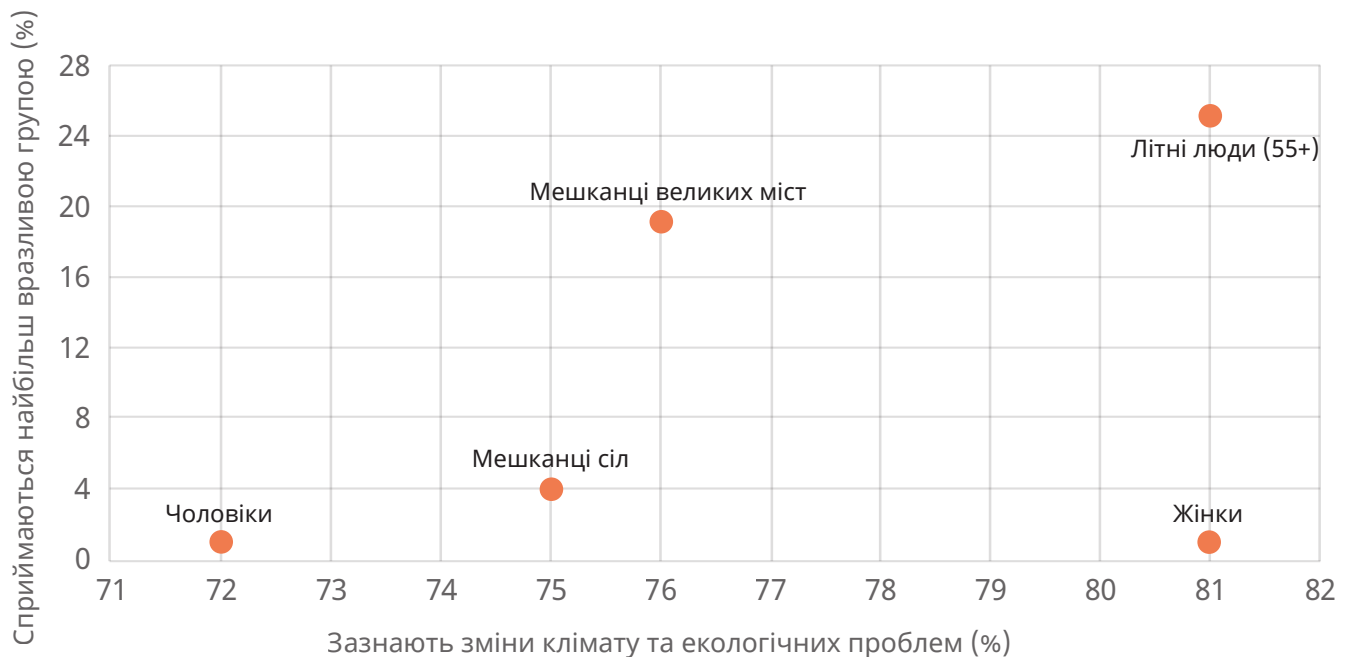

Найбільш постраждалі від зміни клімату групи населення в Україні та сприйняття їхньої вразливості

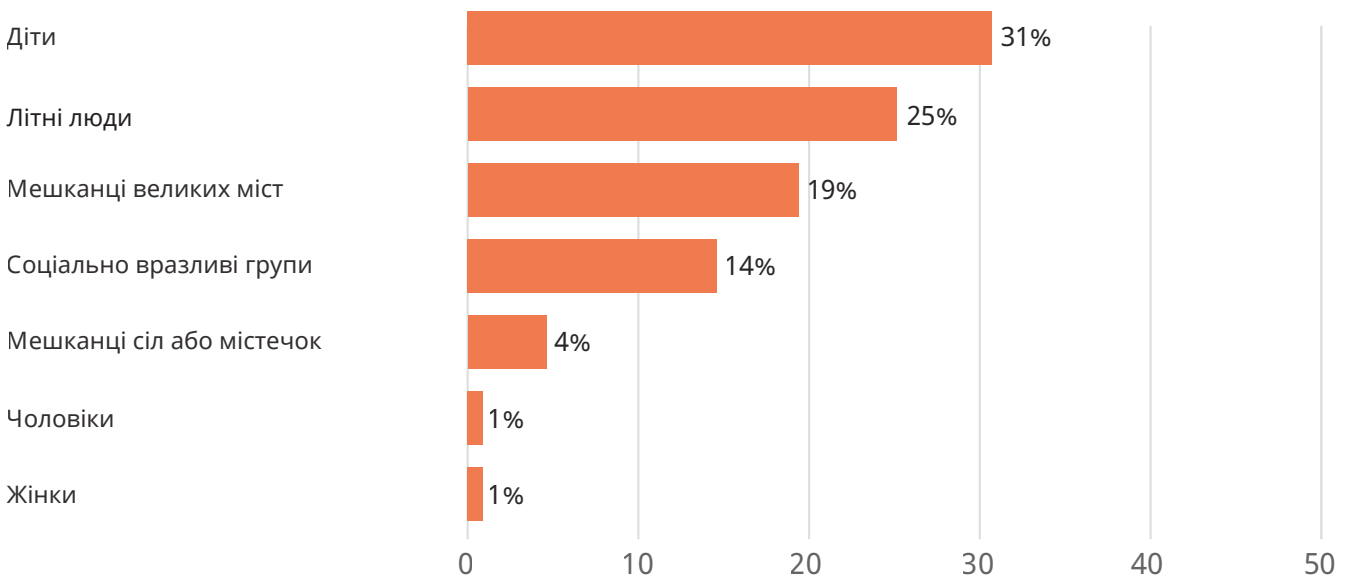
Розуміння того, які групи населення зазнають впливу зміни клімату, та порівняння цих даних зі сприйняттям громадськістю вразливості є критично важливим для розробки ефективних стратегій адаптації. У цьому опитуванні визначено, що різні демографічні групи повідомляють про зазнаваний ними негативний вплив зміни клімату, та порівняно відповіді респондентів із громадською думкою щодо того, які саме групи населення в країні є найбільш вразливими.

В Україні найбільш вразливими до зміни клімату та екологічних проблем вважаються діти (31%), люди старшого віку (25%) та мешканці великих міст (19%). Проте існує відмінність між таким сприйняттям і повідомленнями про фактично зазнаваний вплив. Хоча 72% чоловіків і 81% жінок повідомляють, що відчувають на собі наслідки зміни клімату, лише 2% вважають ґендерну приналежність фактором вразливості. Аналогічно, попри значний вплив на людей віком понад 55 років (81%) та сільських і міських мешканців (75% і 76%, відповідно), ці групи громадськість не вважає найвразливішими (діаграми 17 та 18).

Діаграма 17. Групи населення, які зазнають впливу зміни клімату / екологічних проблем та сприйняття їхньої вразливості (%). n=1000.

Діаграма 18. Громадський рейтинг груп, найвразливіших до зміни клімату та екологічних проблем (%). n=1000.

3.4. Сприйняття першопричин зміни клімату в Україні

У ході опитування респондентів просили визначити, що вони вважають першопричиною зміни клімату. 37% визначили такою першопричиною діяльність людини, лише 5% приписали це виключно природним процесам, а на думку 58% зміну клімату спричиняють як людська діяльність, так і природні процеси (діаграма 19).

Діаграма 19. Сприйняття першопричин зміни клімату в Україні (%). n=1000.

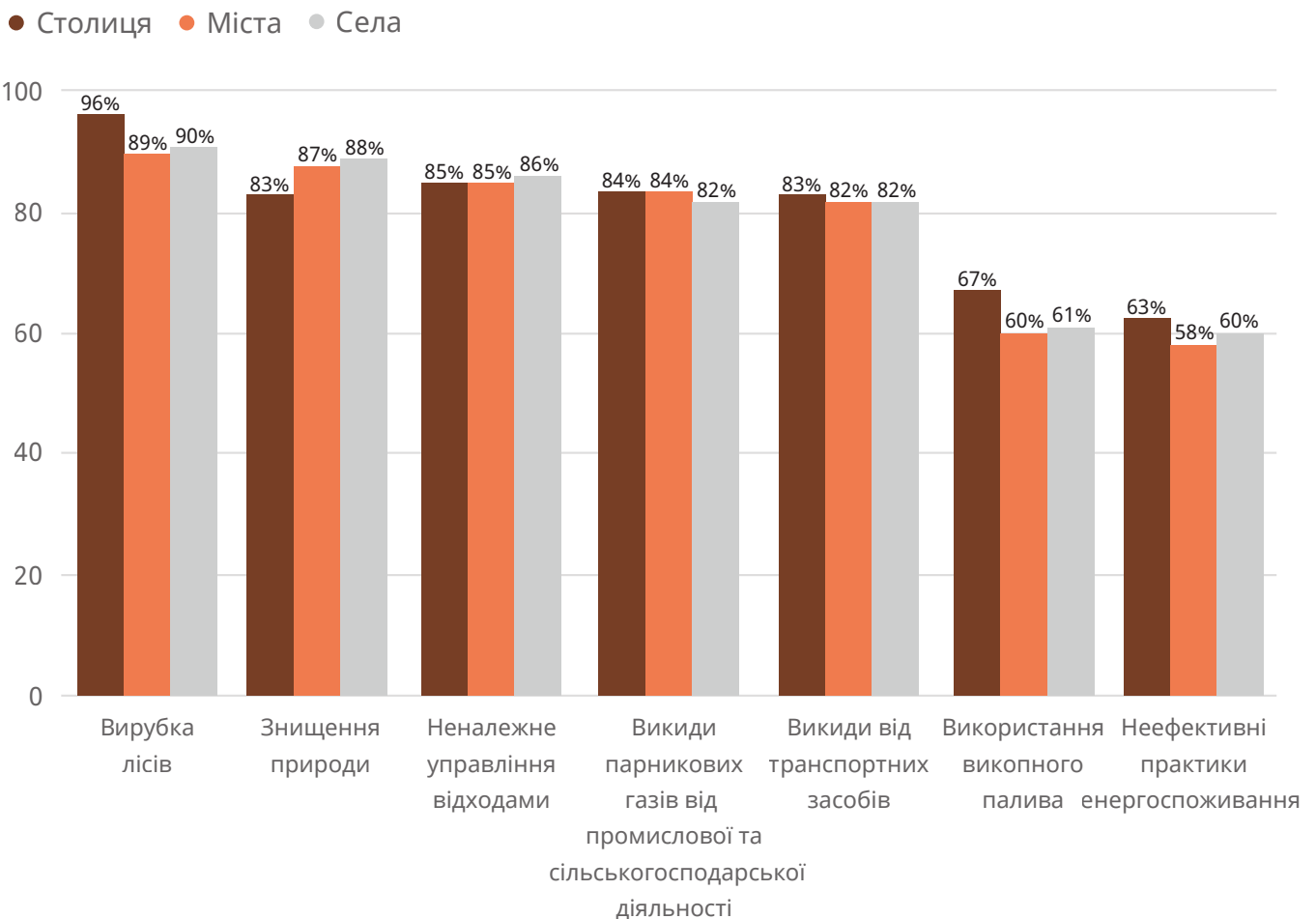

Сприйняття антропогенних причин зміни клімату в Україні

Серед 946 респондентів, які визначили причинами зміни клімату діяльність людини чи поєднання діяльності людини та природних процесів, найчастіше згадуваними причинами були вирубка лісів (90%) та знищення природи (87%). Найменше в цьому контексті респонденти згадували неефективні практики енергоспоживання, наприклад, морально застарілі будівлі чи нераціональне використання енергії (60%). Варто зауважити, що 6% визнали антропогенною першопричиною зміни клімату війни (вибухи, обстріли та застосування хімічної зброї).

Розуміння того, як люди із сільської місцевості, міст і столиці розглядають антропогенні причини зміни клімату, є вкрай цінним, адже їхнє бачення може різнитися залежно від унікальних контекстів середовища та повсякденного досвіду (діаграма 20).

Діаграма 20. Визнання антропогенних причин зміни клімату з розподілом за місцем проживання (%). n=946.

Вирубка лісів сприймається як основна антропогенна причини зміни клімату в Україні, на яку вказують 96% мешканців столиці, 90% мешканців сіл та 89% мешканців міст, які пов'язують зміну клімату з діяльністю людини. Одним із найменш значущих чинників вважаються неефективні практики енергоспоживання — про них згадують лише 63% мешканців столиці, 60% у сільській та 58% у міській місцевості (діаграма 20).

3.5. Сприйняття громадськістю екологічних проблем і пріоритетних напрямків охорони довкілля в Україні

У цьому розділі проаналізовано сприйняття громадськістю екологічних проблем і пріоритетних напрямків охорони довкілля в Україні для інформаційного підкріплення ефективних політик і стратегій вирішення найнагальніших проблем. У наступних абзацах досліджено, як мешканці сприймають повсякденні виклики, наприклад, забруднення повітря, управління відходами та якість води. За результатами вивчення суспільних пріоритетів у сфері охорони довкілля у цьому розділі визначено напрямки, які вважаються найнагальнішими для регуляторного втручання. Крім того, досліджено зв'язок між впливом екологічних проблем на людей та пріоритетністю для цих людей відповідних напрямків охорони довкілля, на основі чого отримано корисні висновки щодо взаємозв'язку між життєвим досвідом та визначенням пріоритетів.

Нагальні екологічні проблеми, що впливають на повсякденне життя людей в Україні

Для розуміння впливу екологічних проблем на повсякденне життя людей в Україні респонденти визначали конкретні сфери, у яких вони відчували такий вплив. Результати показали широкий спектр викликів, які постійно перед людьми через екологічні проблеми (діаграма 21).

В Україні дуже поширена стурбованість з приводу проблем зі здоров'ям, спричинених поганою якістю повітря, від якої потерпають 67% мешканців столиці, 56% мешканців міст і 50% людей у сільській місцевості.

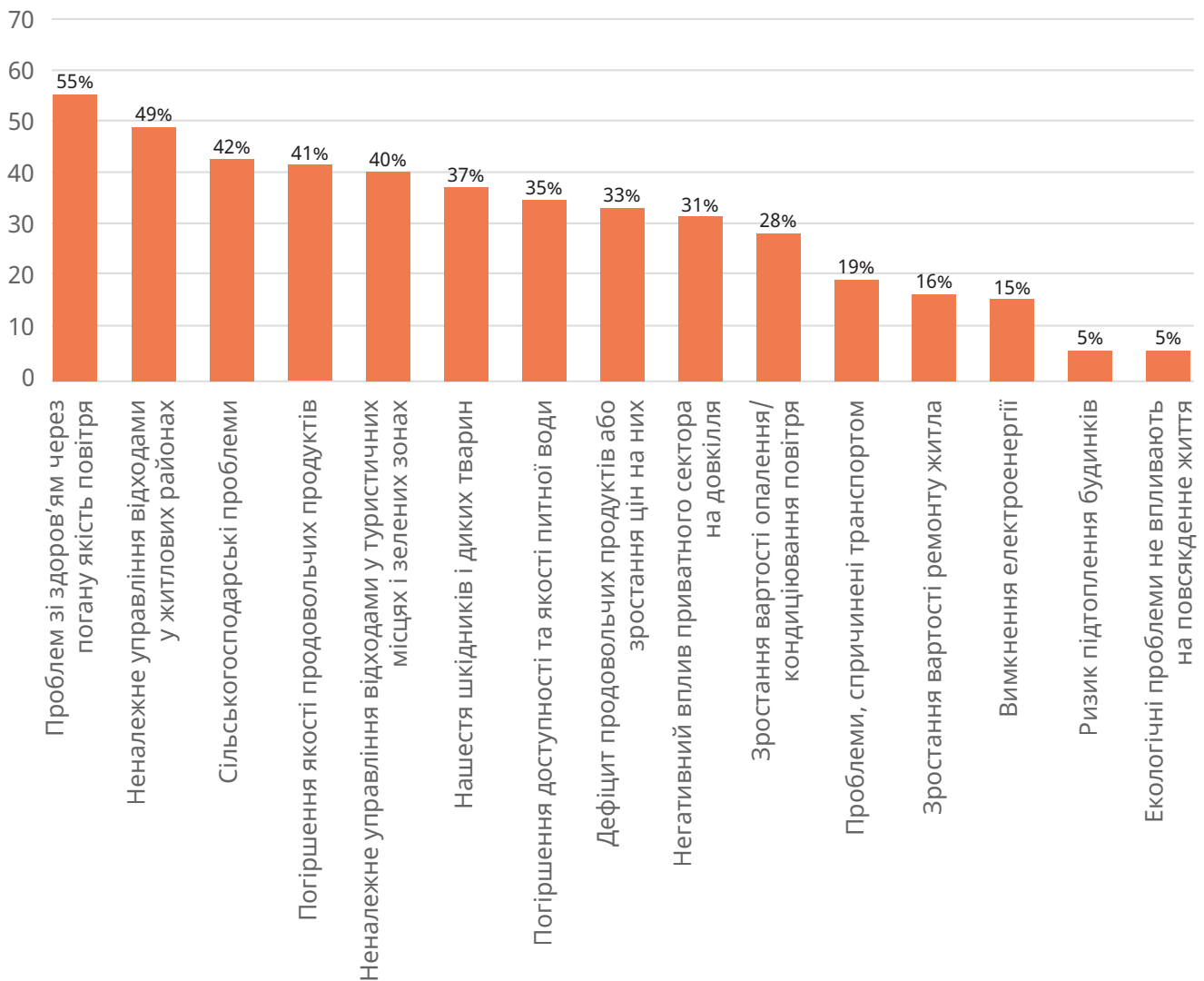
Питання управління відходами також мають важливе значення, адже 58% сільських мешканців, 45% мешканців міст і 44% респондентів зі столиці повідомляють про такі проблеми у своєму середовищі. Подібні настрої також стосуються туристичних районів і зелених зон, що зачіпає 47% сільських мешканців, 37% містян і 37% мешканців столиці.

Погіршення якості продовольчих продуктів викликає занепокоєння у 47% сільських і 40% міських мешканців.

Респонденти зі сільської місцевості також наголошують на сільськогосподарських труднощах (51%) і обмеженому доступі до чистої води та санітарії (36%). У міській місцевості 31% повідомляють про проблеми з шкідниками і дикими тваринами, тоді як 29% мешканців столиці турбує вплив приватного сектора на довкілля.

Лише 5% респондентів у всіх місцевостях заявляють, що екологічні проблеми не впливають на їхнє повсякденне життя.

Діаграма 21. Сфери повсякденного життя, на які впливають екологічні проблеми в Україні (%). n=1000.

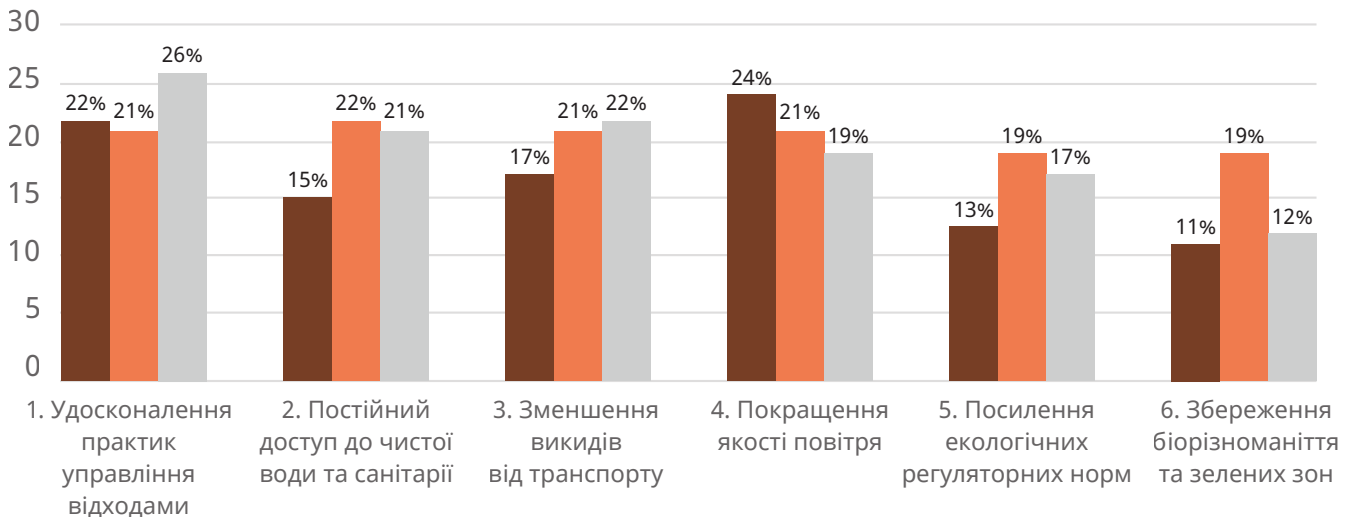
Пріоритетні напрямки охорони довкілля в Україні

Після визначення екологічних проблем, які щодня позначаються на населенні в Україні, важливо розуміти, як ці проблеми співвідносяться з пріоритетними напрямками охорони довкілля. До таких напрямків належать покращення якості повітря, забезпечення доступу до чистої води та санітарії, збереження біорізноманіття, зменшення викидів від транспортних засобів, удосконалення практик управління відходами, посилення регуляторної діяльності у сфері довкілля та забезпечення відповідності у різних секторах (діаграма 22).

Громадський рейтинг екологічних пріоритетів в Україні виглядає таким чином: [1] удосконалення практик управління відходами, [2] забезпечення постійного доступу до чистої води та санітарії, [3] зменшення викидів від транспортних засобів, [4] покращення якості повітря, [5] посилення регуляторної діяльності у сфері довкілля та [6] збереження біорізноманіття і зелених зон (діаграма 22).

Діаграма 22. Рейтинг пріоритетних напрямків охорони довкілля за оцінками громадськості в Україні (%). 1= Найвищий пріоритет, 6 = Найнижчий пріоритет. n=1000.

● Столиця ● Міста ● Села

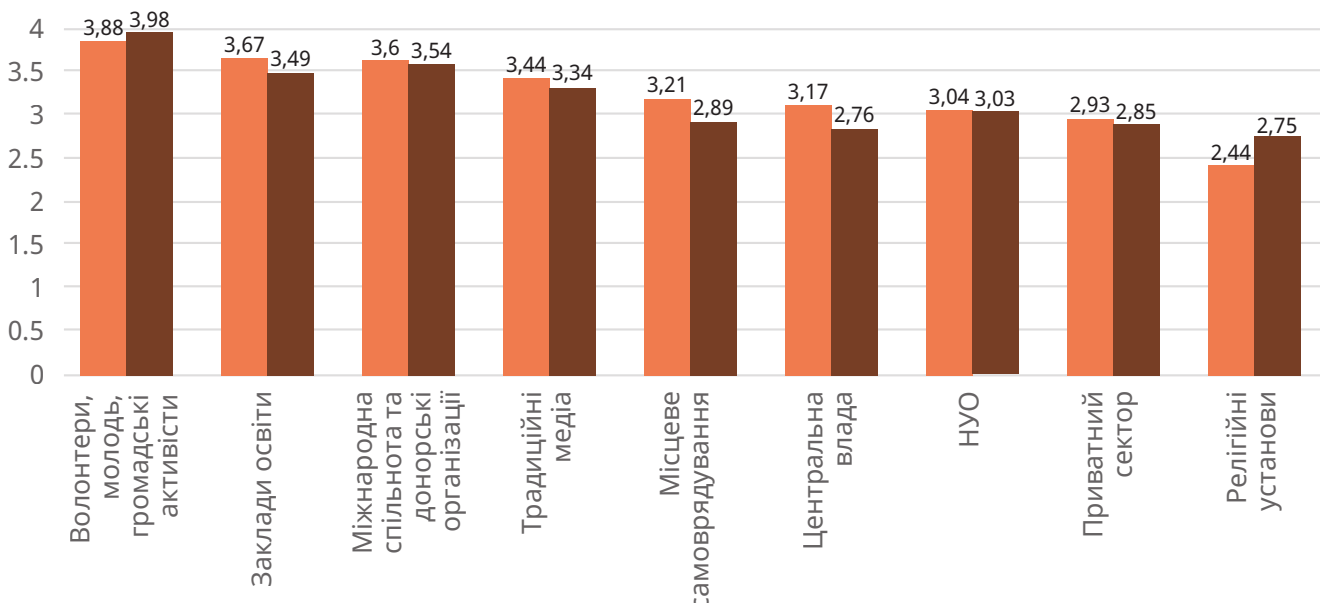

3.6. Сприйняття важливості та ефективності діяльності різних суб'єктів охорони довкілля

Учасники опитування оцінили важливість та ефективність різних суб'єктів у реалізації діяльності, програм і регуляторних заходів для охорони довкілля за шкалою від 1 (зовсім неважливий / неефективний) до 5 (вкрай важливий / ефективний). Показники сприйманої загальної важливості (СЗВ) та ефективності (СЗЕ) основані на середніх арифметичних значеннях і використовуються для визначення суб'єктів, яких громадськість вважає найбільш впливовими у сфері охорони довкілля в Україні. Результати забезпечують комплексне бачення сприйняття громадськістю важливості та ефективності кожного суб'єкта у провадженні діяльності з охорони довкілля в Україні (діаграма 23).

Діаграма 23. Сприймана загальна важливість та ефективність діяльності різних суб'єктів в Україні. n=1000

● Сприймана загальна важливість (СЗВ) ● Сприймана загальна ефективність (СЗЕ)

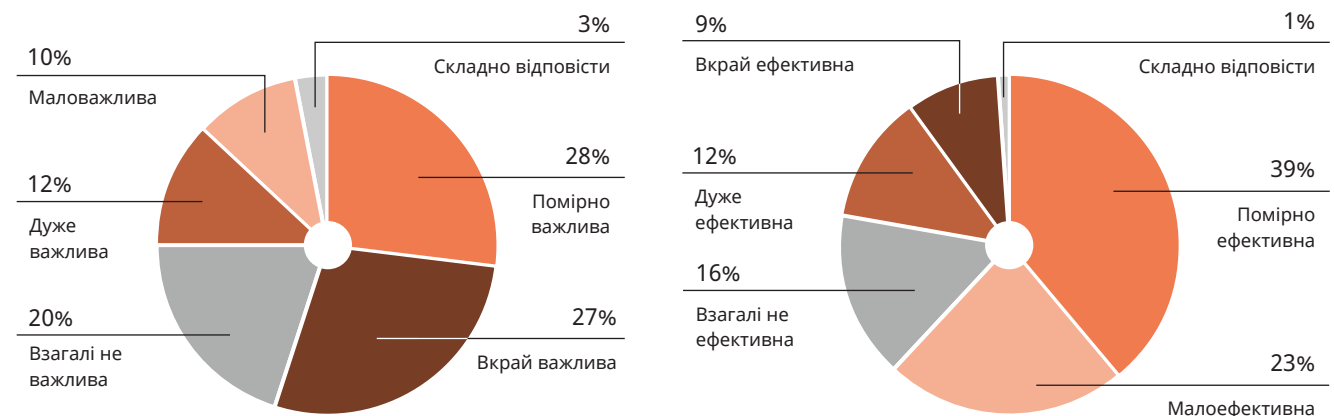

Найважливішими та найбільш ефективними суб'єктами у сфері охорони довкілля громадськість в Україні вважає волонтерів, молодь та активістів, водночас релігійні установи сприймаються як найменш важливі та ефективні. Цікаво, що органи місцевого самоврядування сприймаються важливішими та ефективнішими, ніж центральна влада (діаграма 23).

Сприйняття важливості та ефективності діяльності різних суб'єктів охорони довкілля

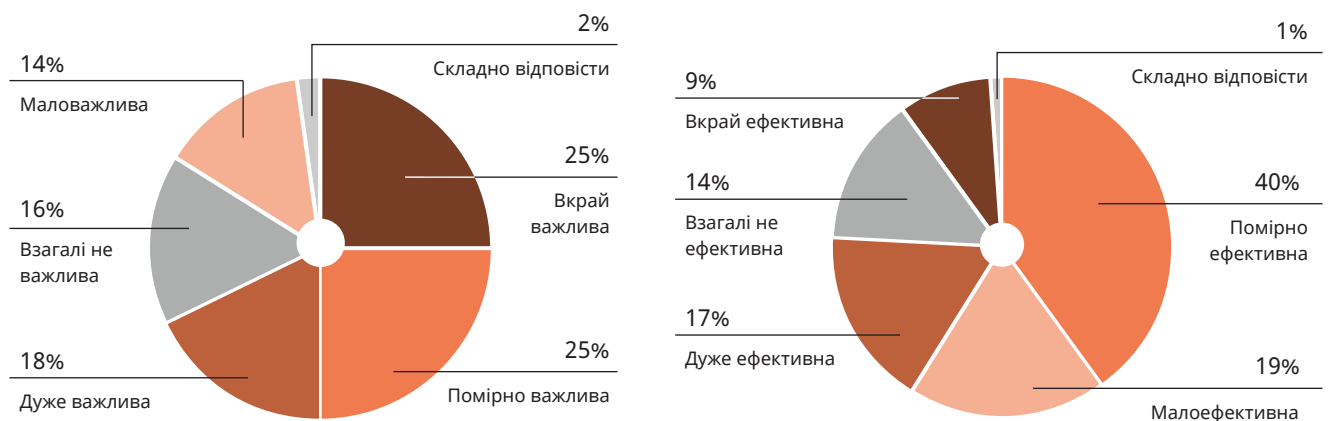
Центральний уряд розглядають як «помірно важливий» у забезпеченні охорони довкілля, причому 27% респондентів оцінюють його роль як «вкрай важливу», а 12% — як «дуже важливу». Однак «вкрай ефективним» його вважають лише 9% респондентів, тоді як 16% вважають центральний уряд «зовсім не ефективним» (діаграма 24). Така відмінність помітна в показниках сприйманої загальної важливості (СЗВ=3,17 із 5) та ефективності (СЗЕ=2,76 із 5). Слід зауважити, що 31% людей в Україні заявляють, що «вкрай ймовірно», а 18% — «дуже ймовірно» підтримуватимуть екологічні ініціативи уряду.

Діаграма 24. Як в Україні оцінюють важливість (ліворуч) та ефективність (праворуч) центральної влади у справі охорони довкілля (%). n=1000.

Сприймана загальна важливість та ефективність органів місцевого самоврядування в сфері охорони довкілля

Діаграма 25. Як в Україні оцінюють важливість (ліворуч) і ефективність (праворуч) органів місцевого самоврядування у справі охорони довкілля (%). n=1000.

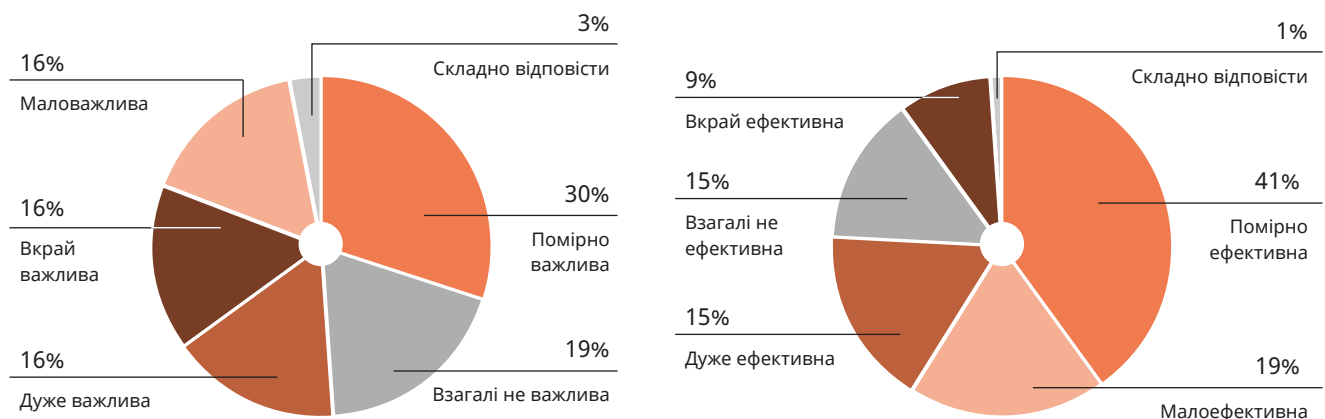

Громадськість в Україні вважає органи місцевого самоврядування «помірно важливими» (СЗВ=3,21 із 5) у справі охорони довкілля і майже так само «помірно ефективними» (СЗЕ=2,89 із 5). Слід зауважити, що 27% людей вважають їх «украй важливими» в містах (за винятком столиці), порівняно з 22% у населених пунктах сільського типу (загалом 25%, включно зі столицею). Разом із тим, лише 9% (загалом) вважають їх «украй ефективними» (діаграма 25).

Сприймана загальна важливість та ефективність приватного сектора у сфері охорони довкілля

Приватний сектор в Україні громадськість вважає таким, що має приблизно «помірну» важливість та ефективність у сфері охорони довкілля (СЗВ=2,93 із 5, СЗЕ=2,85 із 5). Він є «вкрай важливим» для 16% і «вкрай ефективним» для 9% (діаграма 26). Слід зауважити, що 56% людей в Україні «вкрай ймовірно», а 21% — «дуже ймовірно» підтримуватимуть корпоративні ініціативи зі сталого розвитку.

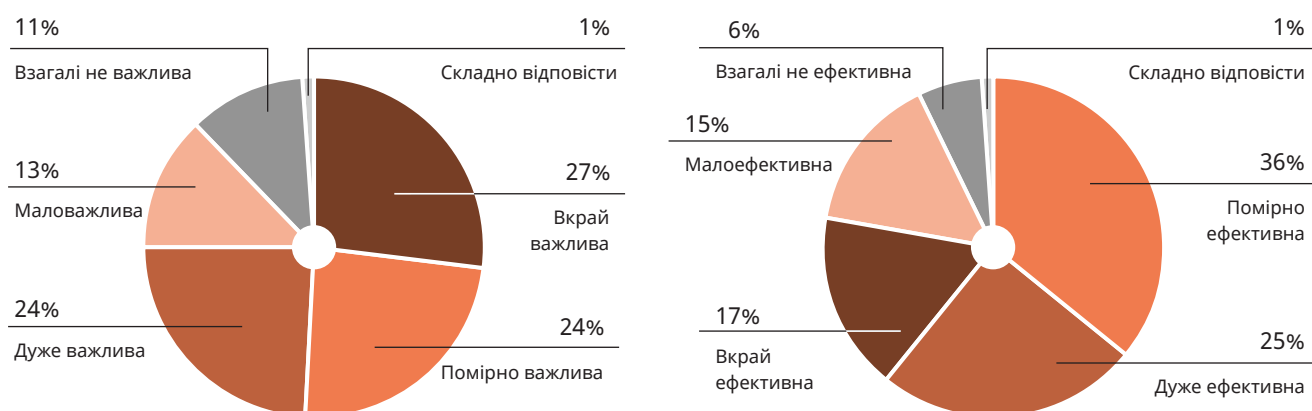
Діаграма 26. Як люди в Україні оцінюють важливість (ліворуч) і ефективність (праворуч) приватного сектора у справі охорони довкілля (%). n=1000.

Сприймана загальна важливість та ефективність традиційних медіа у справі охорони довкілля

Традиційні медіа, до яких належать телебачення, радіо та преса, посідають проміжне місце між категоріями «помірно» та «дуже» важливих/ефективних суб'єктів (СЗВ=3,44 із 5, СЗЕ=3,34 із 5) у сфері охорони довкілля, причому 27% респондентів оцінюють їх як «вкрай важливі» і 17% — як «вкрай ефективні» (діаграма 27).

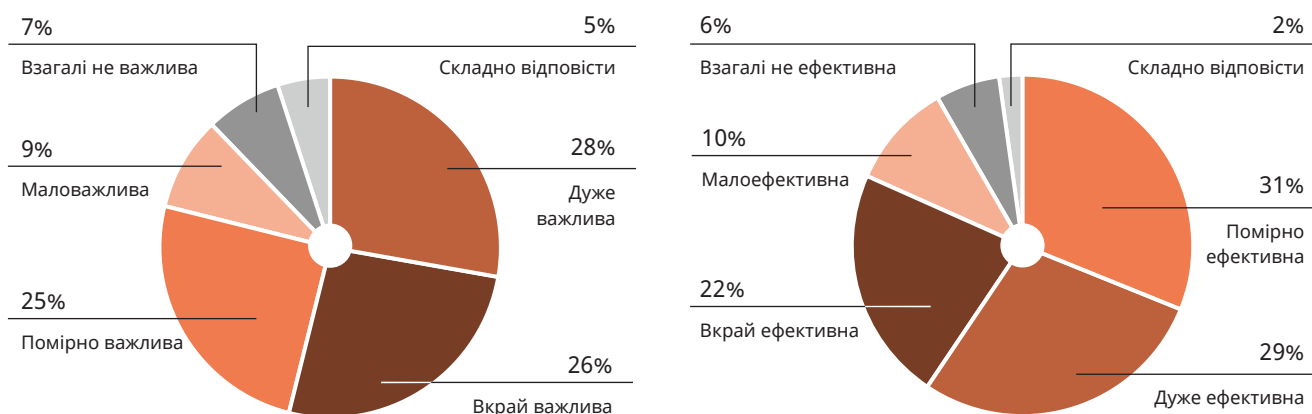
Діаграма 27. Як українці оцінюють важливість (ліворуч) і ефективність (праворуч) традиційних медіа у справі охорони довкілля (%). n=1000.

Сприймана загальна важливість та ефективність міжнародної спільноти та донорських організацій в сфері охорони довкілля

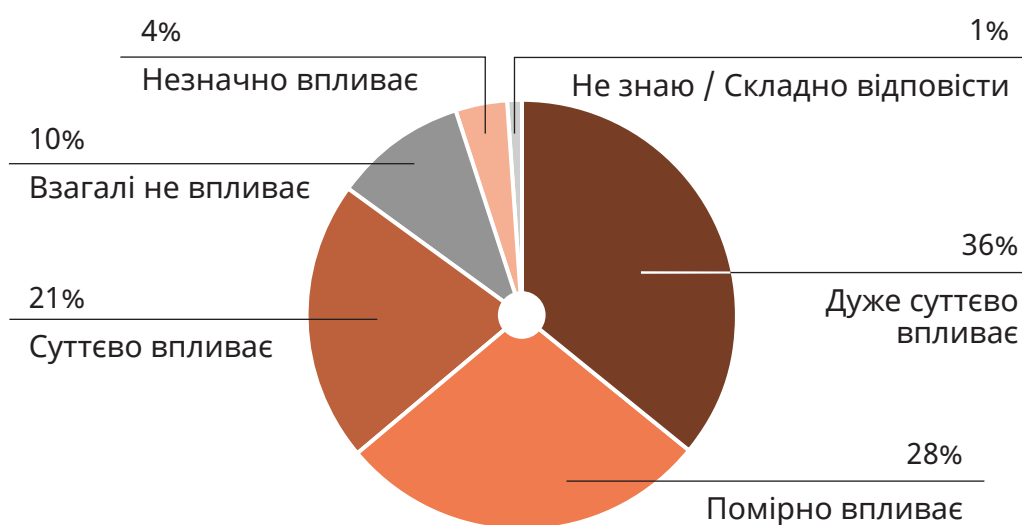
Міжнародна спільнота та донорські організації відіграють дуже важливу роль в охороні довкілля в Україні з рейтингом сприйманої важливості (СЗВ) 3,6 і ефективності (СЗЕ) 3,54 із 5. Варто зазначити, що 26% населення розглядають їх як «вкрай важливі», а 22% вважають їх «вкрай ефективними» (діаграма 28).

Діаграма 28. Як люди в Україні оцінюють важливість (ліворуч) і ефективність (праворуч) міжнародної спільноти та донорських організацій у справі охорони довкілля (%). n=1000.

Оскільки Європейський Союз (ЄС) відіграє значну роль в охороні довкілля в Україні, в ході цього опитування було зібрано інформацію щодо громадської думки про його впливовість у цій сфері. Результати показали, що 36% вважають інтеграцію з ЄС «дуже значним», а 21% — «значним» фактором впливу на екологічну політику в країні. До найбільш бажаних форм підтримки ЄС належать обмін досвідом і технологіями (89%), посилення міжнародної співпраці в цій сфері (88%) та підтримка галузевих досліджень та інновацій (86%) (діаграми 29 та 30).

Діаграма 29. Сприйняття громадськістю впливу інтеграції з ЄС на екологічну політику в Україні (%). n=1000.

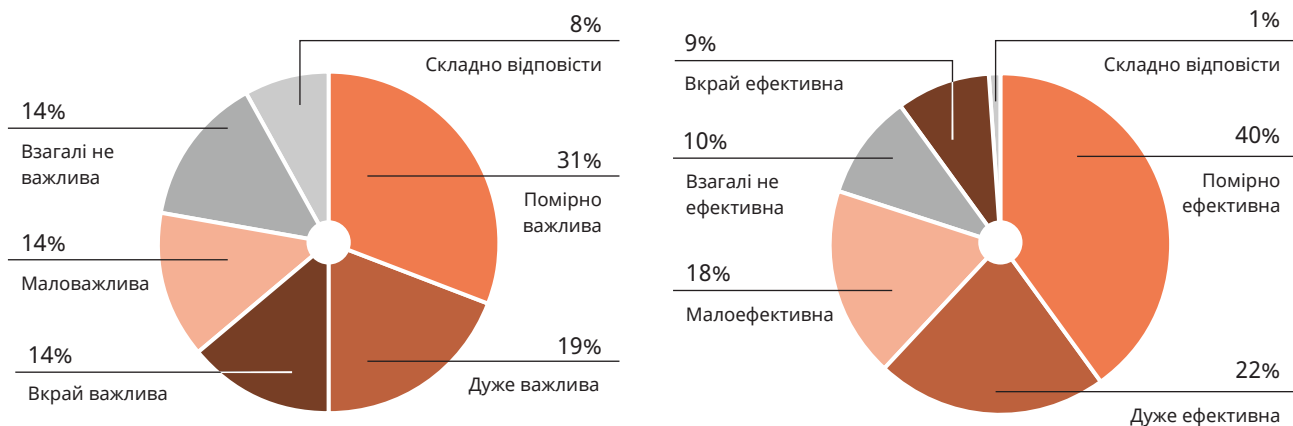
Діаграма 30. Сприйняття шляхів галузевої підтримки України з боку ЄС (%). n=884.

Сприймана загальна важливість та ефективність неурядових організацій (НУО) в сфері охорони довкілля

Громадськість в Україні вважає неурядові організації (НУО) «помірно важливими» (СЗВ=3,04 із 5) та «помірно ефективними» (СЗЕ=3,03 із 5) у справі охорони довкілля. Попри те, що лише 14% вважають НУО «вкрай важливими» та 9% «вкрай ефективними» (діаграма 31), 25% «вкрай ймовірно», а 18% — «дуже ймовірно» підтримуватимуть галузеві ініціативи НУО.

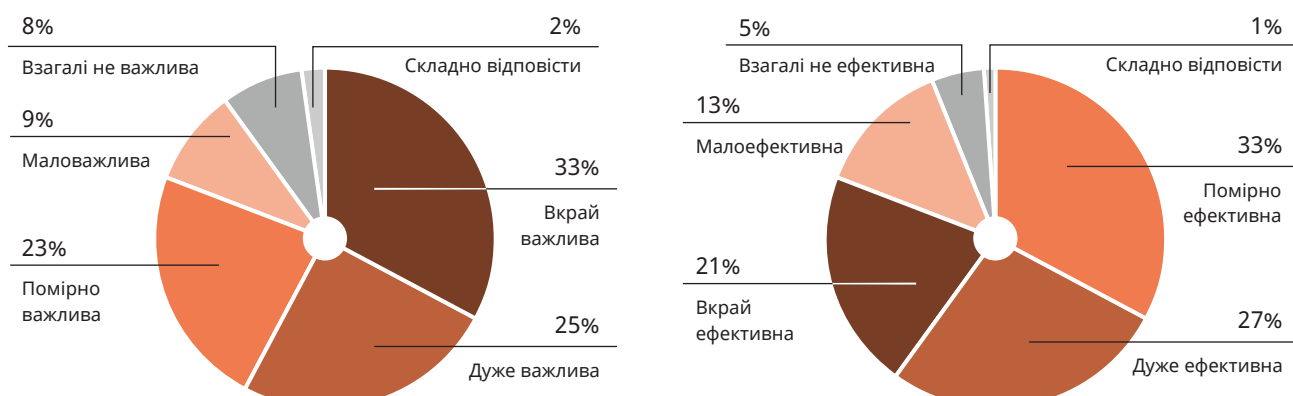
Діаграма 31. Як люди в Україні оцінюють важливість (ліворуч) і ефективність (праворуч) неурядових організацій у справі охорони довкілля (%). n=1000.

Сприймана загальна важливість та ефективність закладів освіти у сфері охорони довкілля

З огляду на те, що 33% респондентів оцінюють їх як «вкрай важливі» і 21% — як «вкрай ефективні» (діаграма 32), заклади освіти, в тому числі школи та університети, загалом вважаються «помірно важливими» (СЗВ=3,67 із 5) та «помірно ефективними» (СЗЕ=3,49 із 5) у спонуканні до дій у напрямку охорони довкілля. Слід зауважити, що 53% респондентів «вкрай ймовірно», а 21% — «дуже ймовірно» підтримуватимуть галузеві просвітні програми та інформаційні кампанії.

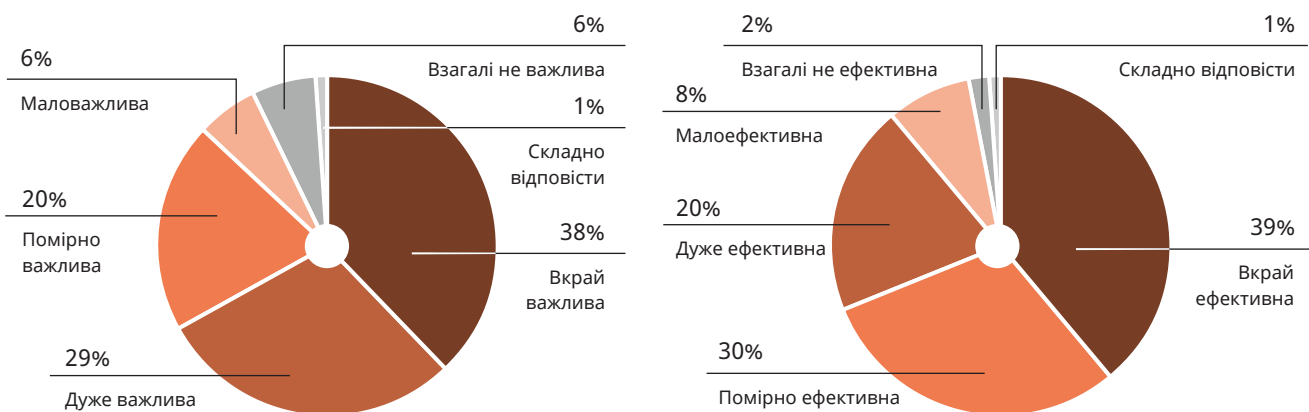
Діаграма 32. Як люди в Україні оцінюють важливість (ліворуч) і ефективність (праворуч) закладів освіти у справі охорони довкілля (%). n=1000.

Сприймана загальна важливість та ефективність волонтерів, молоді та громадських активістів у сфері охорони довкілля

Громадська думка відносить волонтери, молодь і громадських активістів до категорії «дуже важливих» суб'єктів ($C3B=3,88$ із 5) за їхню роль у справі охорони довкілля, оцінюючи їхню ефективність як «дуже ефективну» ($C3E=3,98$ із 5). 38% респондентів вважають ці групи «вкрай важливими», а 39% — «вкрай ефективними» (діаграма 33). Найвищий рівень підтримки висловлюють молодші вікові групи, зокрема люди віком 16–24 і 25–34 роки, значний відсоток яких вважає цих суб'єктів «вкрай важливими» (49% осіб віком 16–24 роки) і «вкрай ефективними» (45% осіб віком 25–34 роки).

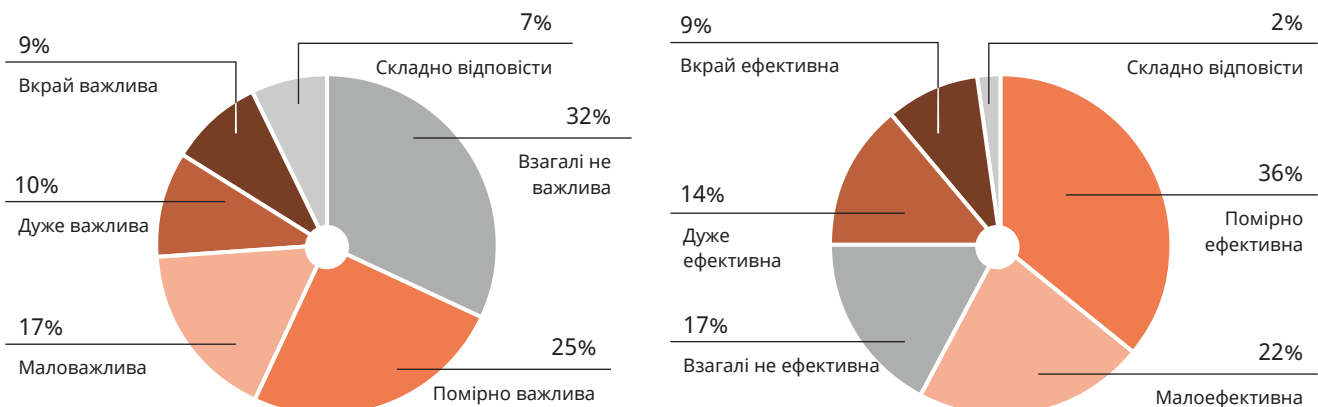
Діаграма 33. Як люди в Україні оцінюють важливість (ліворуч) і ефективність (праворуч) волонтерів, молоді та громадських активістів у справі охорони довкілля (%). $n=1000$.

Сприймана загальна важливість та ефективність релігійних установ у сфері охорони довкілля

В Україні громадськість сприймає релігійні установи як «маловажливі» ($C3B=2,44$ із 5) та приблизно «помірно ефективні» ($C3E=2,75$ із 5) у провадженні діяльності з охорони довкілля. Зокрема, лише 9% оцінюють їхню роль як «вкрай важливу» та «вкрай ефективну» (діаграма 34).

Діаграма 34. Як люди в Україні оцінюють важливість (ліворуч) і ефективність (праворуч) релігійних установ у справі охорони довкілля (%).

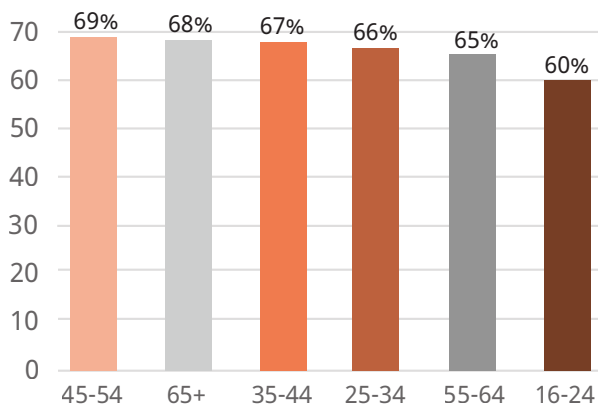
3.7. Особиста участь в охороні довкілля в Україні

У ході опитування респондентів запитували, чи вони самі беруть участь у заходах з охорони довкілля, наприклад, у рециклінгу чи зменшенні обсягів відходів. Результати опитування надають уявлення про особисту готовність до активної участі в охороні довкілля. Більшість респондентів, 66%, повідомили про участь у таких заходах. Аналіз участі різних демографічних груп цінний тим, що показує широке визнання природоохоронної відповідальності та потенціал залучення різних груп до такої діяльності.

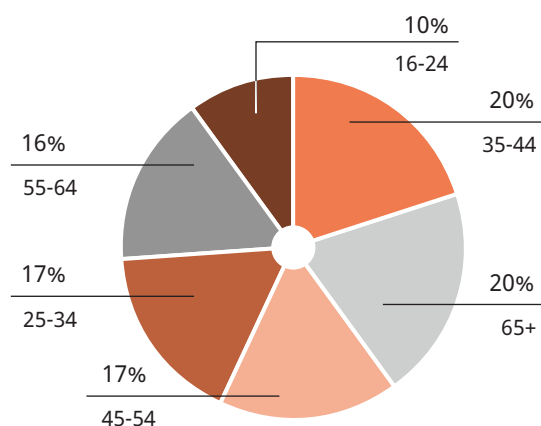
Опитування показало, що жінки активніші (72%) за чоловіків (60%): 57% учасників природоохоронних заходів становлять жінки.

Якщо проаналізувати вікові групи, люди віком 45–54 роки виявляють найвищу активність на рівні 69%, меншою мірою — старші люди (65+) (68%) та 35–44-річні (67%). Для порівняння: молодь у віці 16–24 роки демонструє найнижчий показник участі — 60%. Цікаво, що група людей, які стверджують, що беруть особисту участь у природоохоронній діяльності, охоплює всі вікові групи (діаграми 35 та 36).

Діаграма 35. Повідомлення про особисту участь в охороні довкілля в Україні з розподілом за віковими групами (%). n=668.

Діаграма 36. Люди, що беруть участь у діяльності з охорони довкілля, з розподілом за віком (%). n=668.

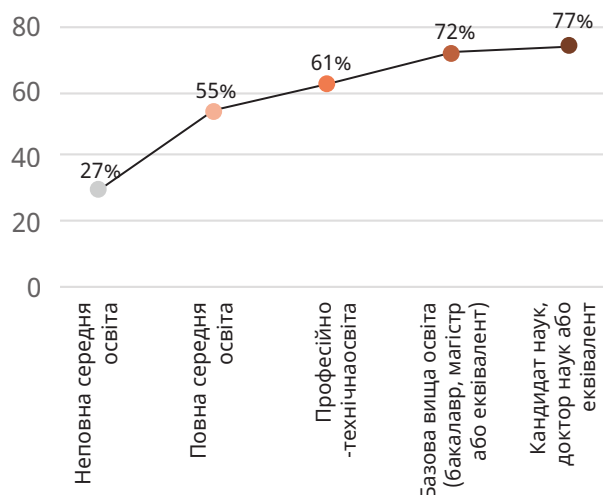

Освіта відіграє важливу роль у залученні до такої діяльності. Найбільш активну участь, на рівні 77%, беруть люди, що мають ступінь кандидата/доктора наук або еквівалентний науковий ступінь. Це свідчить про те, що якісна освіта може сприяти вихованню активної позиції щодо екологічних питань. Для порівняння: люди з неповною середньою освітою демонструють найнижчий рівень участі — 27% (діаграма 37).²

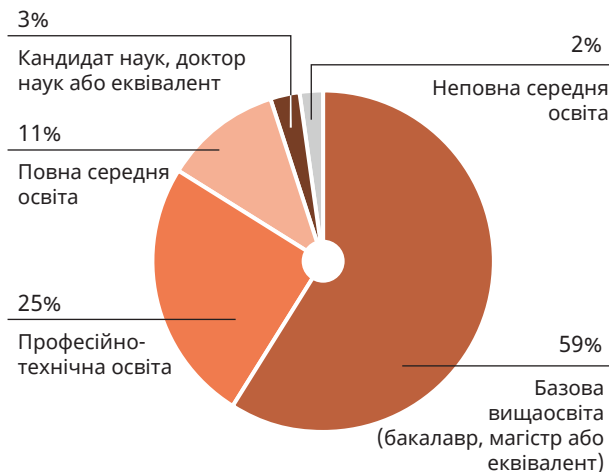
Участь у діяльності, яка сприяє охороні довкілля, зростає з підвищенням рівня освіти. Структура групи, що бере участь у природоохоронній діяльності, свідчить про те, що більшість становлять особи з вищою освітою (бакалаври, магістри чи люди з еквівалентним ступенем) (59%) (діаграма 38).

² Попри те, що про участь у таких заходах повідомили 50% осіб без формальної освіти, розмір цієї групи (лише один респондент) замалий для того, щоб робити будь-які значущі висновки.

Діаграма 37. Повідомлення про особисту участь в охороні довкілля в Україні з розподілом за рівнем освіти (%). n=668.

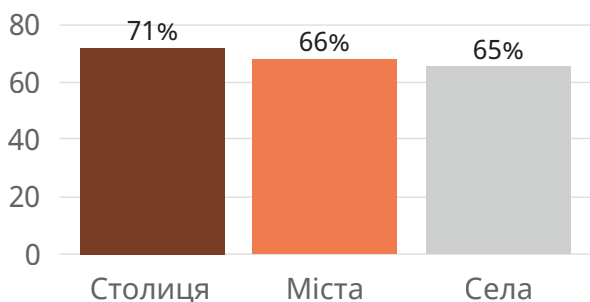

Діаграма 38. Особи, що беруть участь у діяльності з охорони довкілля, з розподілом за рівнем освіти (%). n=668.

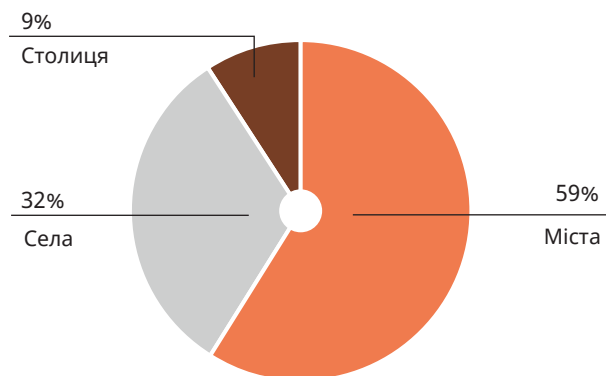

Мешканці столиці демонструють найвищий рівень залучення до діяльності, яка сприяє охороні довкілля: 71% із них повідомляють про участь у таких заходах, причому друге місце посідають представники міського населення (66%). Сільські мешканці демонструють найнижчий рівень залучення до такої діяльності — 65% (діаграма 39). Якщо розглядати структуру групи людей, які повідомляють про особисту участь у діяльності, яка сприяє охороні довкілля, мешканці міст становлять у ній найбільшу частку (59%) (діаграма 40).

Діаграма 39. Повідомлення про особисту участь в охороні довкілля в Україні з розподілом за місцем проживання (%). n=668.

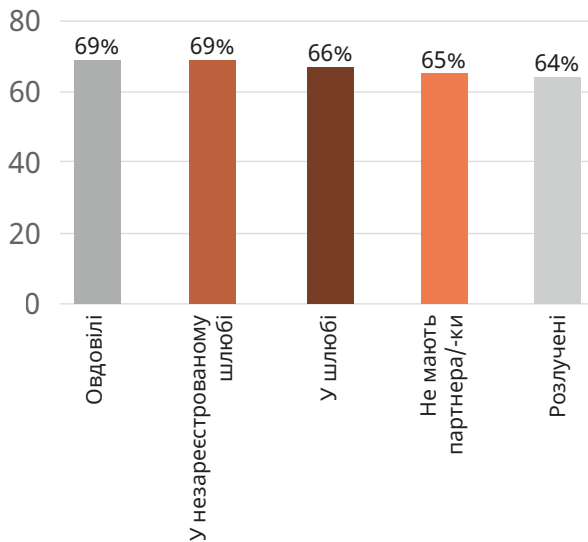
Діаграма 40. Особи, що беруть участь у діяльності з охорони довкілля, з розподілом за місцем проживання (%). n=668.

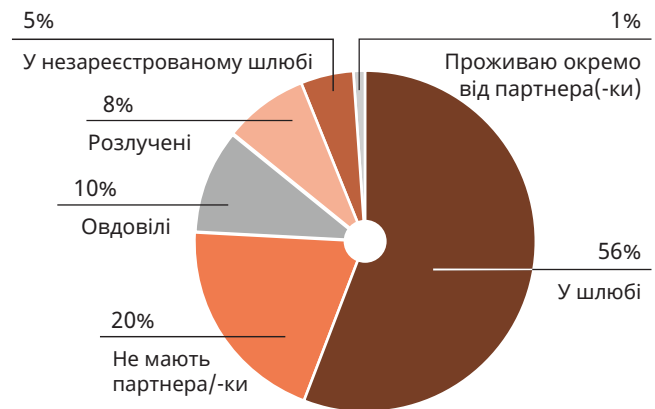
Аналіз сімейного стану розкриває цікаві закономірності щодо участі у діяльності, яка сприяє охороні довкілля. Хоча люди, що перебувають у шлюбі, становлять більшість учасників природоохоронної діяльності (56%), коли йдеться про загальну кількість опитаних, за рівнем участі ця категорія перебуває лише на третьому місці (66%) після людей, що не перебувають в зареєстрованому шлюбі (69%), та овдовілих людей (69%) (діаграми 41 та 42).³

³ Хоча особи, що проживають окремо від партнерів/-ок, повідомили про високий рівень участі у таких заходах (67%), загальна кількість таких осіб (n=4) є статистично незначущою, що не дає змоги зробити обґрунтовані висновки щодо цієї демографічної групи.

Діаграма 41. Участь у діяльності, яка сприяє охороні довкілля, з розподілом за сімейним станом (%). n=668.

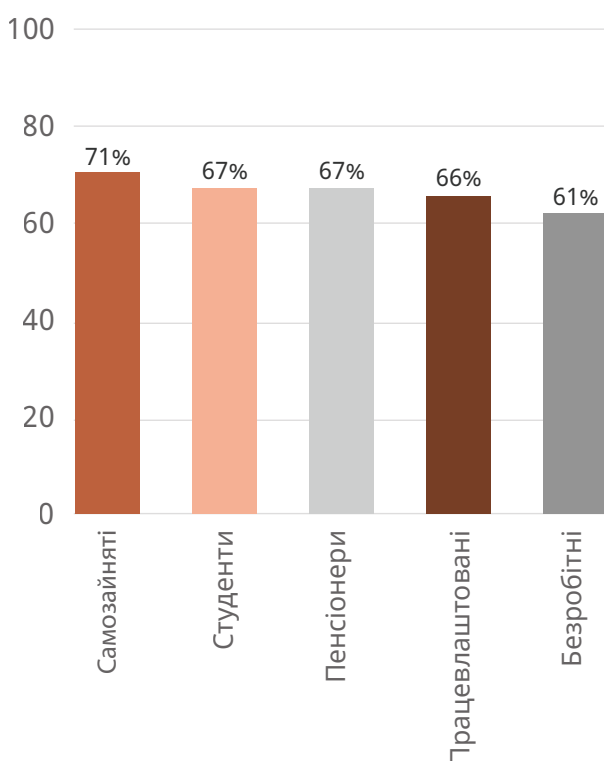

Діаграма 42. Особи, що беруть участь у діяльності з охорони довкілля, з розподілом за сімейним станом (%). n=668.

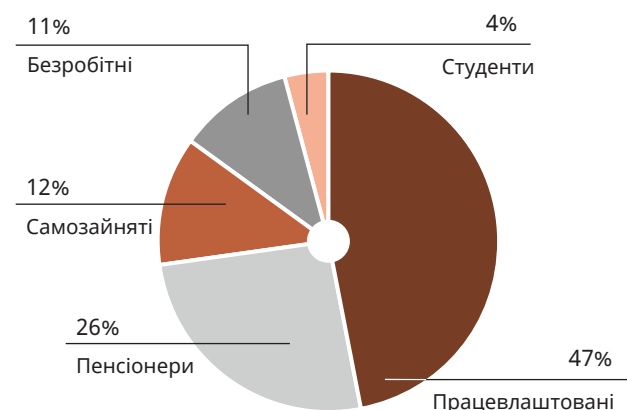

Статус зайнятості учасників природоохоронної діяльності впливає на рівень їхньої активності. Особливо активними є самозайняті особи, рівень участі яких становить 71%, менш активними є студенти, пенсіонери (по 67%) і працевлаштовані люди — 66%. Серед безробітних людей участь у такій діяльності беруть 61%. Натомість люди, які беруть особисту участь у діяльності, яка сприяє охороні довкілля, переважно мають постійну роботу (діаграми 43 та 44).

Діаграма 43. Участь у діяльності, яка сприяє охороні довкілля, з розподілом за типом зайнятості (%). n=668.

Діаграма 44. Люди, що беруть участь у діяльності з охорони довкілля, з розподілом за типом зайнятості (%). n=668.

Слід зауважити, що 67% етнічних українців повідомляють про особисту участь у діяльності, яка сприяє охороні довкілля, що становить 83% серед усіх етнічних груп, що беруть участь у заходах з охорони довкілля.

У цьому звіті описано участь у діяльності, яка сприяє охороні довкілля, з розподілом за рівнем залучення (тобто відсотком осіб у межах певної демографічної групи (наприклад, жінок), які беруть участь у такій діяльності) і репрезентативністю (тобто часткою такої демографічної групи в загальній групі активних учасників).

Найвищі рівні залучення до природоохоронної діяльності спостерігаються серед жінок (72%), осіб віком 45–54 роки (69%), людей із поглибленою вищою освітою (кандидати/доктори наук або люди з еквівалентним науковим ступенем) (77%), мешканців столиці (71%), людей, що перебувають у незареєстрованому шлюбі, або овдовілих (69%), самозайнятих людей (71%) та етнічних українців (67%).

Що стосується людей, які беруть активну участь у природоохоронній діяльності, найчисельнішими групами є жінки (57%), особи віком 35–44 роки і старше 65 років (по 20%), люди з вищою освітою (бакалаври, магістри або люди з еквівалентним рівнем освіти) (59%), мешканці міст (окрім столиці) (59%), люди, що перебувають у шлюбі (56%), працевлаштовані люди (47%) та етнічні українці (83%).

Вразливість до зміни клімату та участь в охороні довкілля

У ході дослідження проаналізовано відповіді 768 респондентів, які повідомили, що зміна клімату негативно впливає на них самих або членів їхніх сімей, друзів, колег чи сусідів, щоб встановити зв'язок між наявністю такого безпосереднього впливу та участю в заходах із охорони довкілля. Серед тих, хто зазнає впливу зміни клімату, 71% беруть участь у заходах із охорони довкілля, що становить 82% від усіх учасників.

Сприйняття ефективних способів долучитися до охорони довкілля

Діаграма 45. Сприймана загальна ефективність особистої участі в охороні довкілля. n=668.

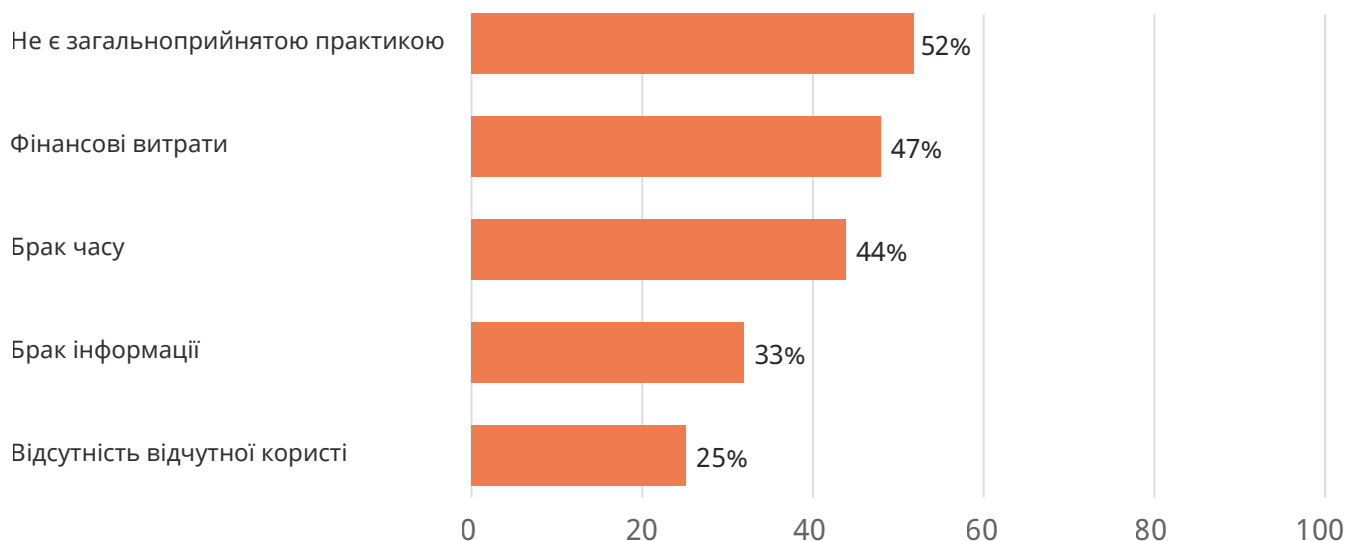
У ході опитування 668 респондентів, які повідомили про особисту участь в охороні довкілля, попросили оцінити ефективність способів, за допомогою яких приватні особи можуть особисто долучитися до охорони довкілля. Варіанти відповідей оцінювалися за шкалою від 1 (зовсім неефективно) до 5 (надзвичайно ефективно), що дало уявлення про сприйняття громадськістю найбільш впливових форм особистої участі. Показник сприйнятої загальної ефективності кожного способу оснований на середньому арифметичному значенні для визначення найбільш ефективного з них (діаграма 45 та додаток 3).

Найефективнішими індивідуальними діями з охорони довкілля громадськість України вважає рециклінг і зменшення обсягів відходів, меншою мірою — користування більш екологічним транспортом, упровадження екологічно чистих практик та підтримка екологічної політики й ініціатив. Заощадження енергії вважається найменш ефективним способом охорони довкілля (діаграма 45). Крім того, серед респондентів, які визначили «надзвичайно ефективними» інші види діяльності, 88% відзначили просвітні програми та інформаційні кампанії.

Перешкоди для участі в діяльності з охорони довкілля

Після запитання про сприйняття громадськістю можливих форм особистої участі в охороні довкілля було поставлено запитання 329 респондентам, які заявили, що особисто не залучені до діяльності з охорони довкілля, з метою визначення перешкод участі в такій діяльності (діаграма 46).

Діаграма 46. Названі перешкоди для особистої участі в діяльності з охорони довкілля (%). n=329.

Найбільш згадуваною перешкодою для участі в природоохоронній діяльності є уявлення про незвичність чи непопулярність таких практик — на це вказали 52% тих, хто не бере участі в такій діяльності: насамперед працевлаштовані особи (53% тих, які не беруть участі в природоохоронній діяльності), мешканці міст (70%) та люди з вищою освітою (44%). Другою найпоширенішою перешкодою є фінансові витрати (47%), особливо для безробітних (36% із цієї групи). Брак часу став виправданням для 44% респондентів, більшість із яких мають вищу освіту (57% тих, хто вказують на цю проблему). На брак інформації звернули увагу 33%, особливо люди віком 35–44 роки (39% від цієї вікової групи), чоловіки (63% людей, що вказали на брак інформації) і 41% осіб із повною середньою освітою. Про відсутність користі згадали 25% респондентів, 72% із яких становлять чоловіки. Насамкінець, 7% заявили про відсутність бажання чи лінощі.

3.8. Сприйняття енергоефективності та енергетичної безпеки в Україні

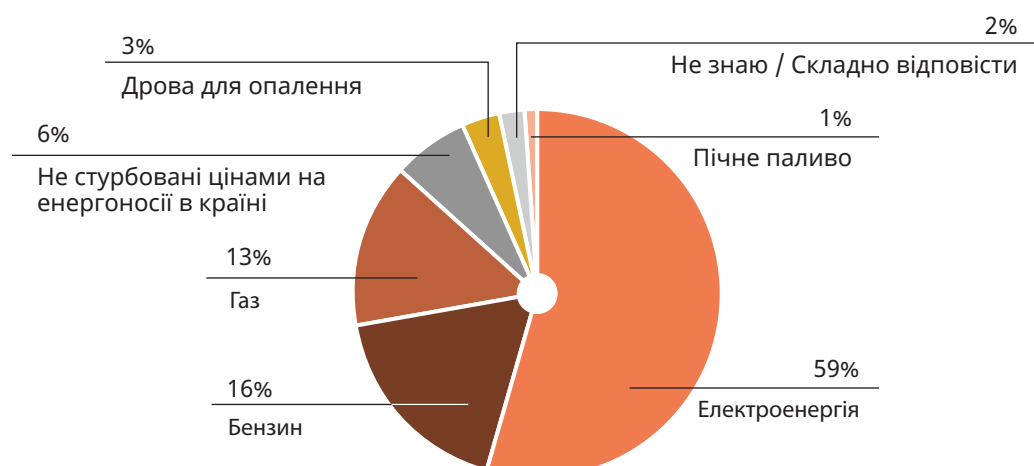
У неефективних практиках енергоспоживання вбачають проблему 60% людей, які вважають причиною зміни клімату діяльність людини, причому 30% із тих, хто заявляє про свою участь у діяльності з охорони довкілля, назвали економію енергії «надзвичайно ефективним» способом участі в такій діяльності, а ще 30% — «дуже ефективним». Відтак, дослідження громадського сприйняття енергоефективності та енергетичної безпеки України має вкрай важливе значення.

У цьому опитуванні висвітлено різні аспекти цієї теми, в тому числі стурбованість щодо цін на енергоносії, уявлення і практики, що стосуються впровадження відновлюваної енергетики в Україні, та занепокоєння з приводу залежності від закордонних енергоносіїв.

Стурбованість щодо цін на енергоносії в Україні

У ході опитування українців попросили визначити енергоносії, ціни на які викликають у них найбільшу стурбованість. Було дозволено вибрати лише один варіант, тож діаграма нижче дає уявлення про те, які види енергоносіїв населення країни вважає найбільш обтяжливими з фінансової точки зору (діаграма 47).

Діаграма 47. Ціни на енергоносії, які найбільше непокоють людей в Україні (%). n=1000.

Із-поміж енергоносіїв, вартість яких викликає стурбованість в Україні, перше місце посідає електроенергія, про яку згадують 59% респондентів, особливо жінки (63% респондентів-жінок), пенсіонери (66%) та 70% мешканців міст (61% у великих містах і 9% у столиці). Другим енергоносієм, що викликає найбільші занепокоєння, є бензин — його вибрали 16% респондентів, особливо люди віком 16–24 роки (31% у цій віковій групі). Ненабагато відстають ціни на газ, які називають 13% респондентів, занепокоєних цінами на будь-які енергоносії в Україні, причому 43% із них мешкають у сільській місцевості. Лише 6% респондентів повідомили про відсутність занепокоєння щодо цін на енергоносії в Україні.

Практика впровадження відновлюваної енергетики в Україні

Майже двоє з десяти респондентів (18%) заявили, що пробували запровадити технології відновлюваної енергії у своїх домогосподарствах. Щодо тих, кому це вдалося, такі технології впроваджували переважно чоловіки (20% респондентів-чоловіків, що становить 53% від усіх користувачів такими технологіями), самозайняті особи (29%/18%), мешканці міст (20%/67%) та люди зі ступенем бакалавра, магістра чи еквівалентним освітнім ступенем (21%/65%).

Із точки зору осіб, які не прагнули впровадити технології відновлюваної енергетики, основними причинами були переконання, що це потребує додаткових фінансових ресурсів (на що вказали 63%), непрактичність їх встановлення у малометражних міських квартирах (18%) та переконаність у їхній недоцільності (6%).

Громадська думка про відновлювану енергетику в Україні

Попри те, що лише 18% повідомляють, що пробували запровадити технології відновлюваної енергетики у своїх домогосподарствах, про значний інтерес до них свідчить той факт, що 85% респондентів заявили, що схильні підтримати ініціативи, спрямовані на розвиток вітрової та сонячної енергетики (67% підтримають їх «вкрай ймовірно», а 18% — «дуже ймовірно»).

Таким чином, критичне значення має дослідження громадської думки щодо таких варіантів відновлюваної енергетики, як вітрова і сонячна генерація. У рамках опитування виміряно рівень консенсусу серед респондентів стосовно екологічних і економічних переваг відновлюваної енергетики та уявлення про роль уряду у сприянні їх запровадженню.

У ході опитування респондентів попросили вказати ступінь згоди із серією тверджень щодо відновлюваних джерел енергії за шкалою від 1 (категорично не погоджуюся) до 5 (цілком погоджуюся). Загальний рівень згоди з кожним твердженням було розраховано на основі середнього арифметичного значення для визначення того, які з тверджень є більш прийнятними (діаграма 48).

Діаграма 48. Загальний рівень громадської згоди з твердженнями щодо відновлюваної енергії. n=1000.

Найбільш широко підтримуване уявлення щодо відновлюваної енергії полягає в тому, що держава повинна пропонувати фінансові стимули для домогосподарств, які впроваджують системи відновлюваної енергії (загальний рівень громадської згоди: 4,46 із 5). Таку думку підтримують люди з вищою освітою (55% серед тих, хто «погоджуються» чи «цілком погоджуються») та мешканці міст (56% серед тих, хто «погоджуються», і 60% серед тих, хто «цілком погоджуються»).

Із незначним відривом більшість респондентів вважають відновлювані джерела енергії екологічно чистішими за викопне паливо (загальний рівень громадської згоди: 4,37), хоча цю точку зору не зовсім поділяють як сільські мешканці, так і містяни (крім мешканців столиці) (69% серед тих, хто «не погоджується», мешкають у сільській місцевості, а 66% серед тих, хто «зовсім не погоджується» з цим твердженням, живуть у великих містах).

Багато хто також вважає, що впровадження відновлюваної енергетики може покращити соціально-економічний добробут їхніх громад (загальний рівень громадської згоди: 4,06). Таку позицію впевнено підтримує 54% сільських мешканців, які «цілком погоджуються» з цим твердженням.

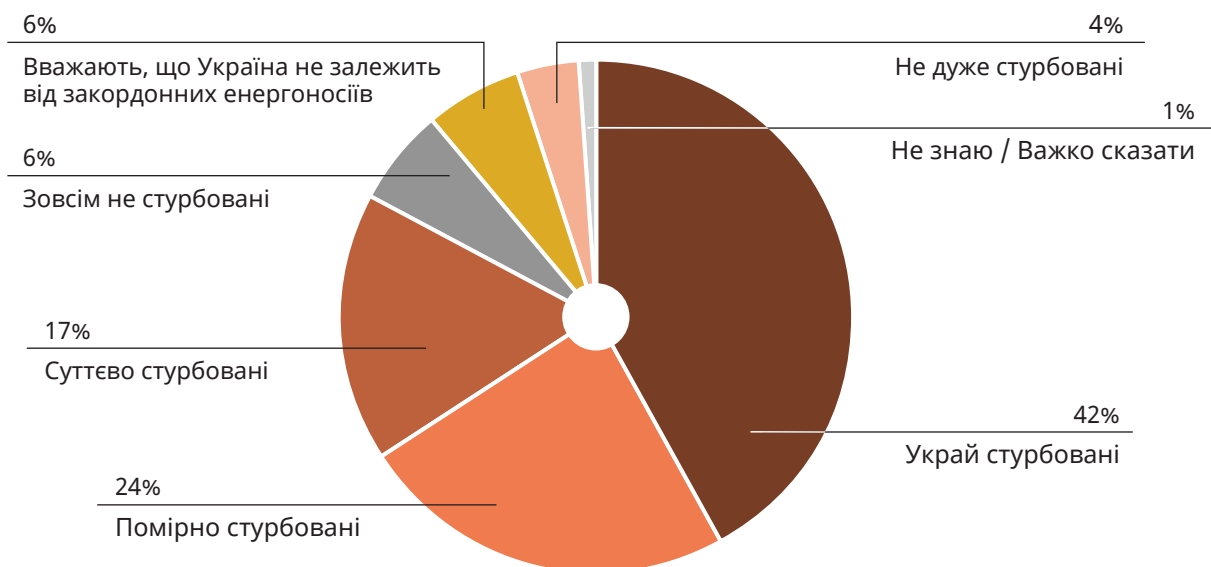
Як ще одну перевагу наводять довгострокову економію коштів, хоча високі первинні витрати викликають стурбованість (загальний рівень громадської згоди: 4,04), особливо серед чоловіків (56% серед тих, хто не погоджується, і 66% серед тих, хто категорично не погоджується).

Насамкінець, багато хто вважає, що відновлювана енергетика забезпечить більш стабільний доступ до енергії, ніж традиційні джерела (загальний рівень громадської згоди: 3,75), причому цю точку зору поділяють респонденти віком 45–54 роки (42% із яких «цілком погоджуються») і старші 65 років (31% із яких «погоджуються»).

Стурбованість громадськості з приводу залежності від закордонних енергоносіїв в Україні

У ході опитування респондентів просили оцінити рівень занепокоєння залежністю України від закордонних енергоносіїв від 1 (зовсім не стурбовані) до 5 (україн стурбовані), щоб виміряти ставлення громадськості до енергетичної безпеки та потенційних вразливостей, пов'язаних із залежністю від зовнішнього енергопостачання (діаграма 49).

Діаграма 49. Стурбовані з приводу залежності України від закордонних енергоносіїв(%). n=1000.

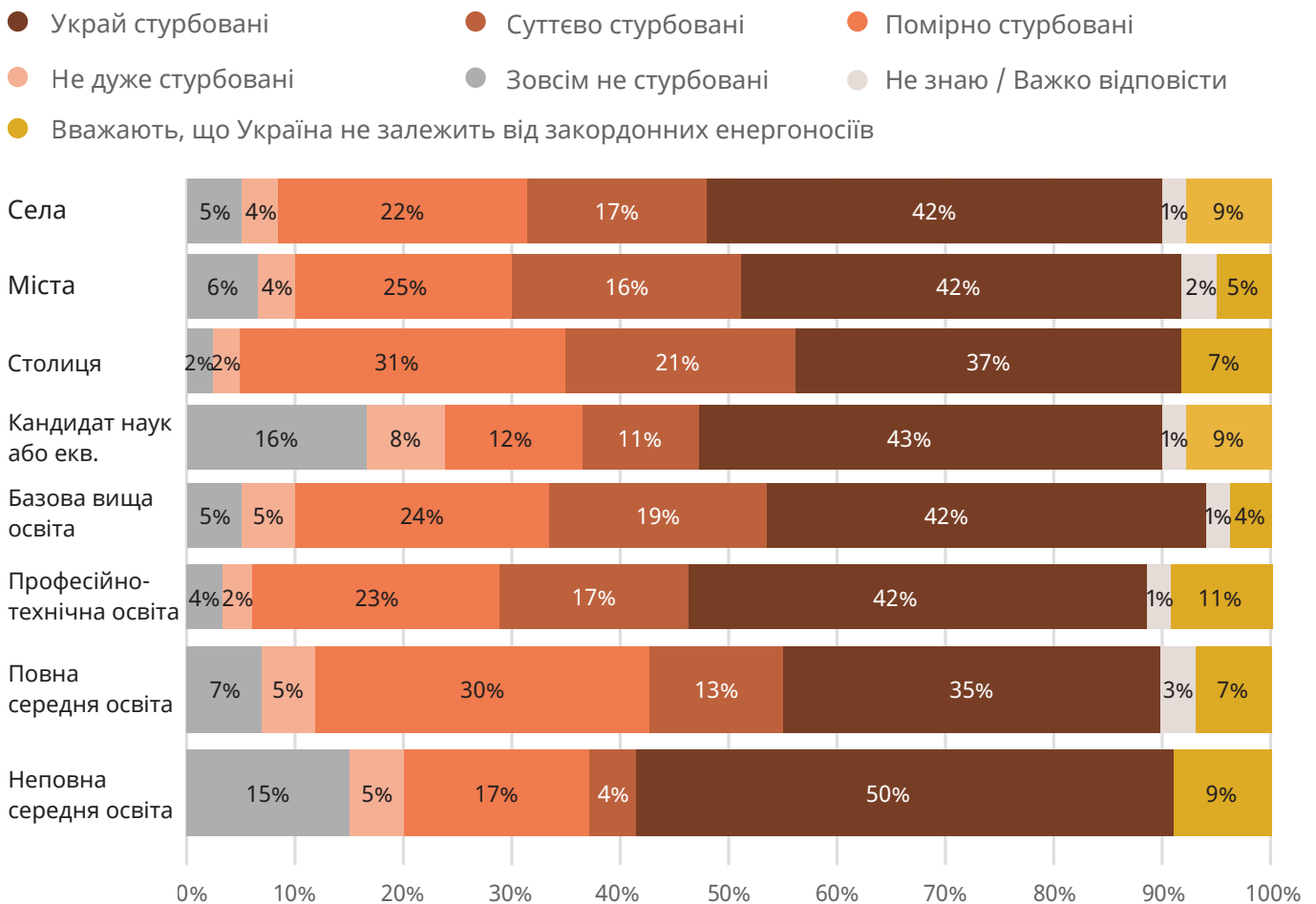
Більшість, 59%, людей в Україні суттєво стурбовані з приводу залежності країни від закордонних енергоносіїв (42% «україн стурбовані», а 17% «суттєво стурбовані»). Лише 6% людей заявляють, що «зовсім не стурбовані», а ще 6% вважають, що «Україна не залежить від закордонних енергоносіїв» (діаграма 49).

Опитування показує, як різні групи сприймають залежність України від закордонних енергоносіїв. Рівні стурбованості суттєво варіюють, залежно від таких факторів, як місце проживання та рівень освіти (діаграма 50).

Ступінь стурбованості з приводу залежності від закордонних енергоносіїв варіює залежно від місця проживання. «Україн стурбованих» респондентів найменше у столиці (37%). Про відсутність стурбованості повідомляє дуже незначна частка мешканців, незалежно від типу населеного пункту: 6% у містах, 5% у сільській місцевості та 2% у столиці. Примітно, що 9% мешканців сіл, 7% мешканців столиці та 5% містян вважають, що Україна не залежить від закордонних енергоносіїв.

«Україн стурбовані» 50% людей із неповною середньою освітою на противагу 42% людей із вищою освітою. Лише 5% людей із вищою освітою заявляють про відсутність стурбованості, порівняно з 16% кандидатів наук (діаграма 50).

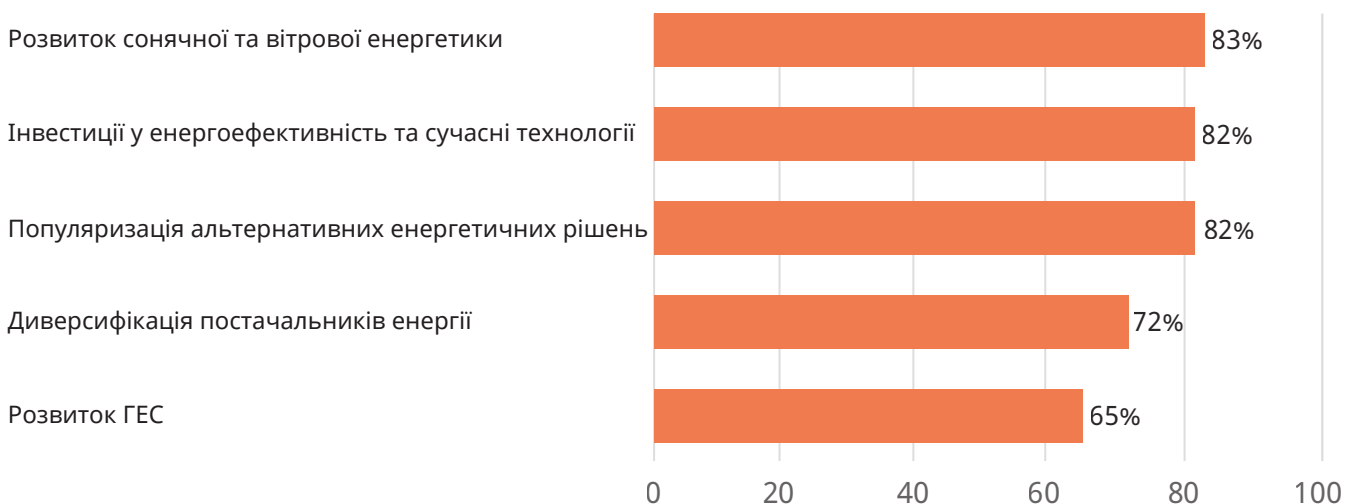
Діаграма 50. Стурбованість із приводу енергетичної залежності України з розподілом за місцем проживання і рівнем освіти (%). n=1000.

Сприйняття шляхів досягнення більшої енергетичної незалежності в Україні

У ході опитування 868 респондентів, які висловили стурбованість із приводу залежності України від закордонних енергоносіїв, попросили назвати способи, у які країна, на їхню думку, може досягти більшої енергетичної незалежності (діаграма 51).

Діаграма 51. Названі шляхи досягнення більшої енергетичної незалежності України (%). n=868.

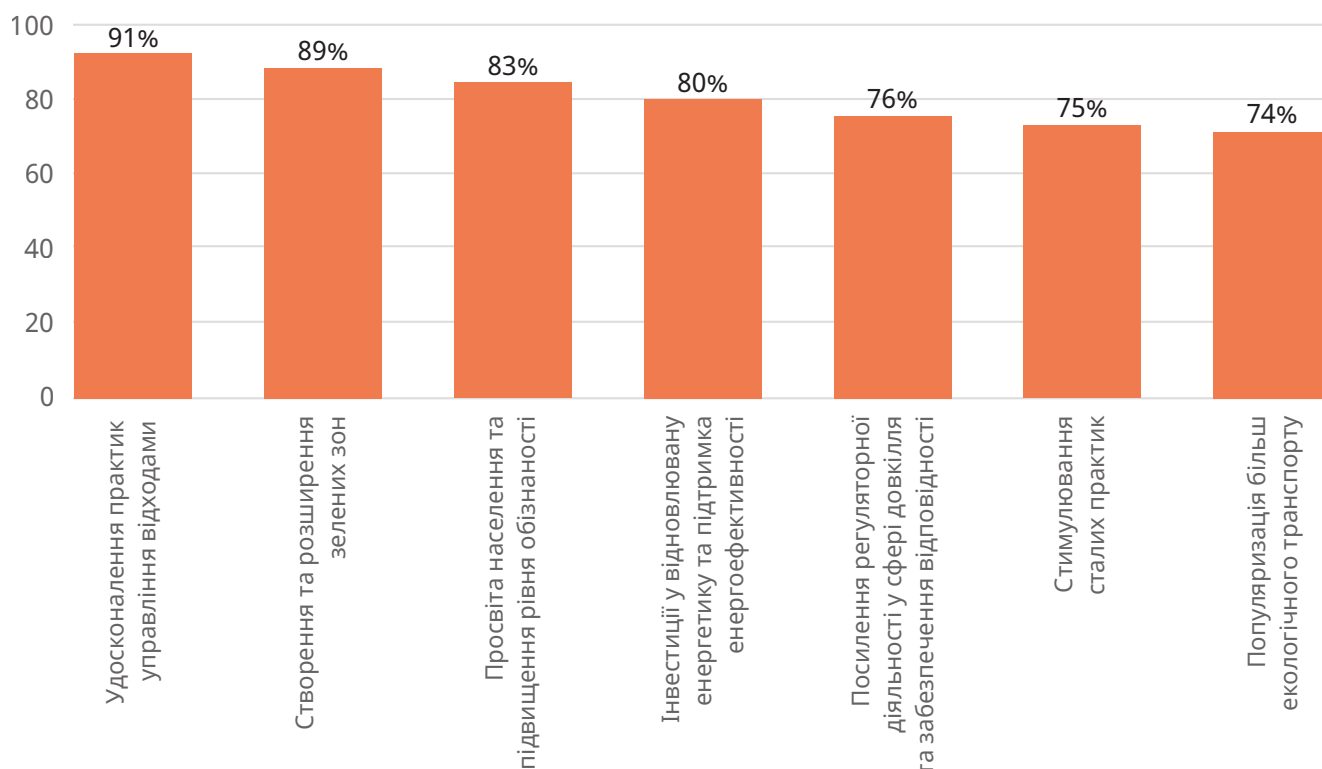

Найпопулярніший підхід до досягнення енергонезалежності України — це розвиток сонячної та вітрової енергетики, підтримуваний 83% людей, що висловлюють стурбованість із приводу залежності України від закордонних енергоносіїв, причому найвищий рівень підтримки на рівні 85% демонструють сільські мешканці, які становлять 34% від загальної кількості прихильників цього підходу. Серед тих, кого турбує енергетична залежність, на підтримку цієї ініціативи виступають 81% чоловіків і 83% жінок, причому найвищий рівень схвалення — у віковій групі 35–44 роки (87%). Інвестиції в енергоефективність та сучасні технології користуються підтримкою у 82%, з найнижчим рівнем підтримки у містах (5%) і найвищим — серед жінок (59%). Розвитку альтернативних джерел енергії також надають перевагу 82%, причому 61% прихильників становлять мешканці міст, а 48% мають вищу освіту. Диверсифікація постачальників енергії користується підтримкою 72%, насамперед серед респондентів, які мешкають у містах і є етнічними українцями. Розвиток гідроенергетики підтримують 65% від усіх респондентів, причому 50% прихильників мають вищу освіту, а 31% мешкають у сільській місцевості.

3.9. Громадська підтримка галузевих ініціатив

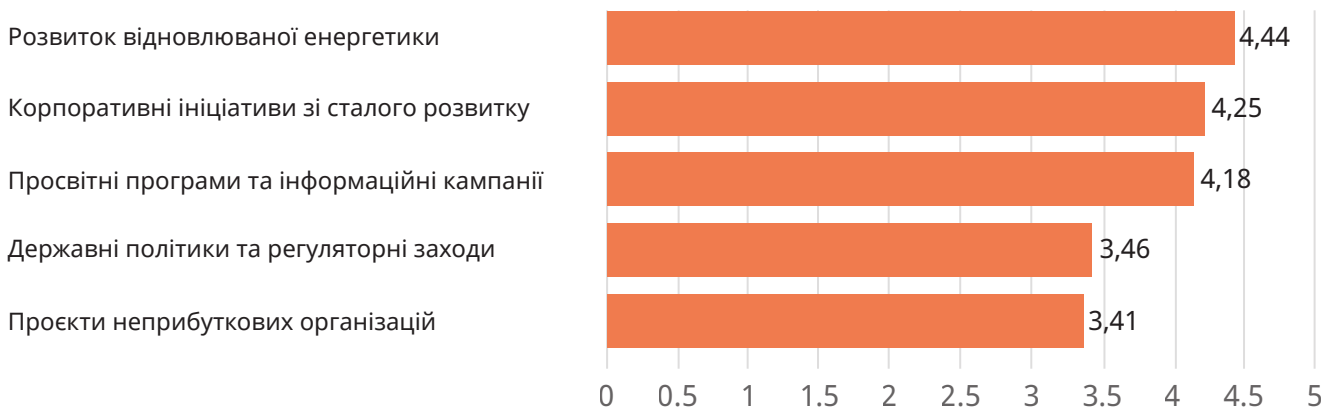
Респонденти вибрали стратегії, за допомогою яких Україна може вирішити різноманітні екологічні та кліматичні проблеми. Найпопулярнішими варіантами були вдосконалення практик управління відходами (91%), створення і розширення зелених зон (89%). Найменшу підтримку отримала ідея розвитку екологічного транспорту (74%) (діаграма 52).

Діаграма 52. Ефективні стратегії подолання екологічних проблем і протидії зміні клімату (%). n=1000.

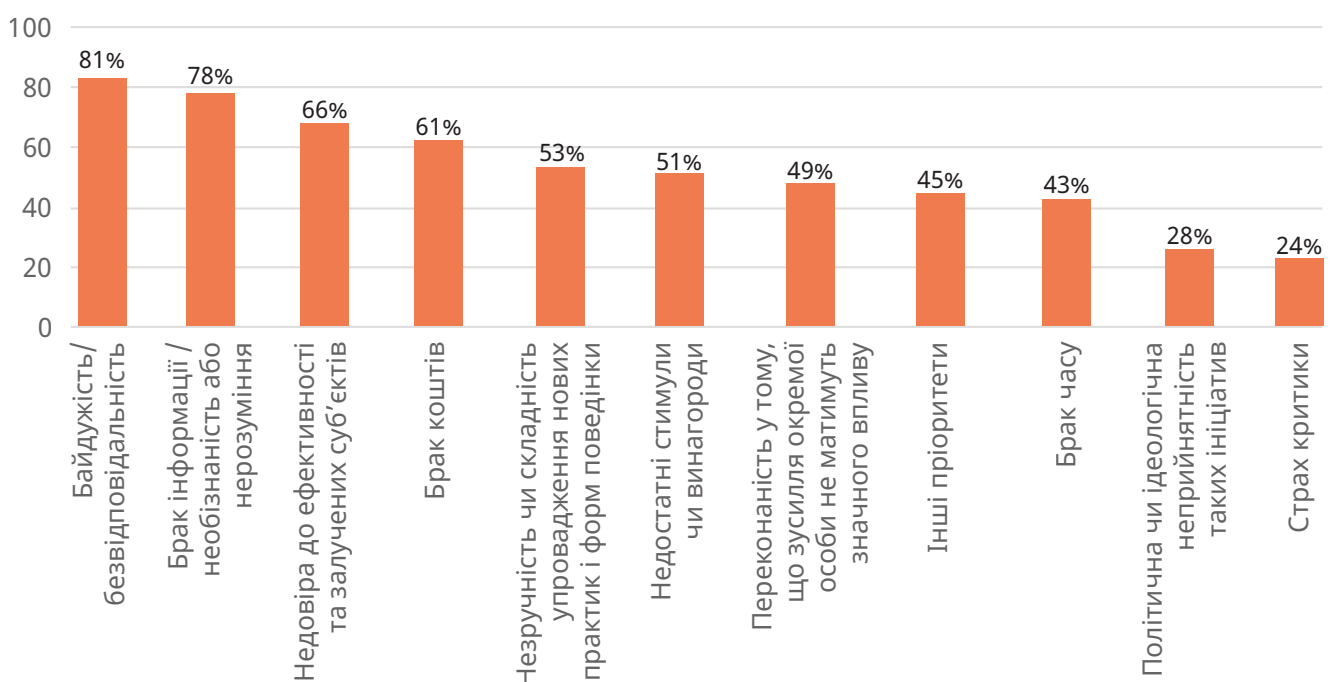
У ході опитування респондентам також було запропоновано оцінити ймовірність власної підтримки різних ініціатив у сфері протидії зміні клімату, охорони довкілля, а також енергетичної безпеки та незалежності за шкалою від 1 (узагалі неможливо) до 5 (вкрай ймовірно). Рівень загальної підтримки галузевих ініціатив було розраховано на основі середнього арифметичного значення, щоб визначити, які ініціативи ймовірніше отримають суспільну підтримку (діаграма 53 та додаток 4).

Діаграма 53. Загальний рівень підтримки різних галузевих ініціатив. n=1000.

На запитання про способи підтримки згаданих вище ініціатив, яким вони надають перевагу, 994 респонденти визначили такий рейтинг із шести найпопулярніших форм підтримки: упровадження екологічно чистих практик у повсякденному житті (81%), спрямування часу та зусиль на відповідні заходи на волонтерських засадах (65%), участь в інформаційно-просвітницьких кампаніях і поширення інформації (58%), адвокаційна діяльність і співпраця з різними зацікавленими сторонами (53%), надання фінансової підтримки (46%) та відвідування практикумів, семінарів та просвітніх програм із питань охорони довкілля (41%). Із іншого боку, найчастіше згадуваними перешкодами для підтримки таких ініціатив були байдужість чи безвідповідальність (81%), недостатня обізнаність (78%), недовіра до ефективності тих чи інших ініціатив та їхніх учасників (66%) і брак коштів (61%) (діаграма 54).

Діаграма 54. Уявлення про перешкоди для підтримки галузевих ініціатив (%). n=1000.

4. Висновки

Готовність і бажання суспільства підтримувати ініціативи для забезпечення зеленого переходу в Україні

4. Висновки

Це дослідження зосереджене на громадському сприйнятті проблем зміни клімату та охорони довкілля в Україні. Воно призначене для інформування різних зацікавлених сторін — у тому числі державної влади, громадянського суспільства та приватного сектора, а також широких верств населення, зацікавлених в екологічній діяльності та залучених до неї — щодо громадської думки та поглядів на зміну клімату, екологічні проблеми, пріоритетні напрямки діяльності та ролі різних суб'єктів у вирішенні цих питань. Це дослідження має на меті сприяти інформованому виробленню й ухваленню рішень для подолання викликів, пов'язаних із охороною довкілля, надаючи уявлення про усвідомлення проблем серед громадськості, джерела інформації, участь у заходах із охорони довкілля та підтримку галузевих ініціатив.

Щоб поглибити розуміння кількісних результатів та надати цінний контекст, рекомендовано провести додаткове якісне дослідження. Шляхом проведення інтерв'ю та обговорень у фокус-групах такий підхід може допомогти визначити детальні перспективи, мотиваційні фактори та бар'єри для боротьби зі зміною клімату, що їх не можуть зафіксувати лише кількісні показники. Якісне дослідження показало би життєвий досвід представників різних демографічних груп, що допомогло би визначити емоційні та соціальні фактори впливу на екологічну свідомість та діяльність в Україні. Крім того, у рамках такого дослідження можна було би вивчити, як місцева культура, соціально-економічні умови та регіональні відмінності формують уявлення і пріоритети у сфері протидії зміни клімату, щоб у кінцевому підсумку спрямувати виробників політики у формуванні цільових, дієвих втручань для підтримки екологічних ініціатив по всій країні.

Додатки

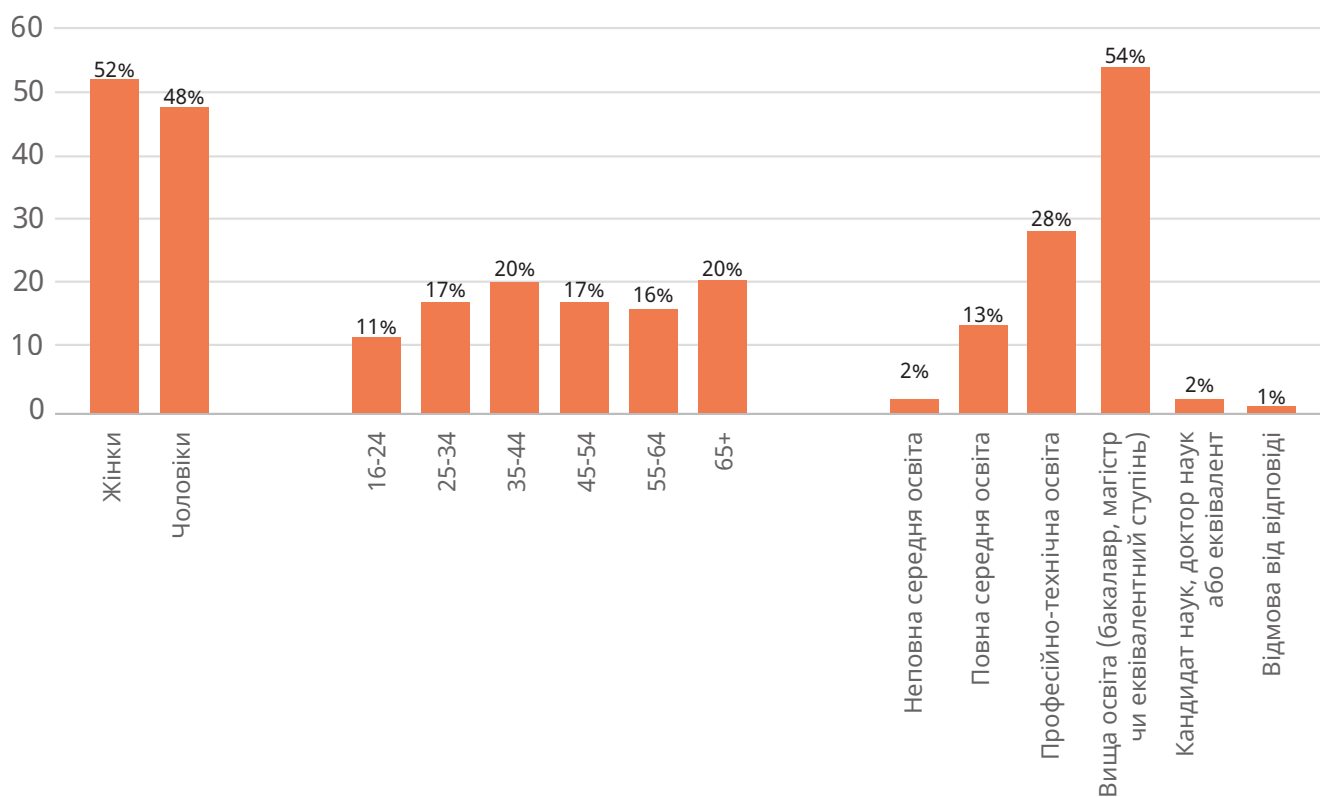
Готовність і бажання суспільства підтримувати ініціативи для забезпечення зеленого переходу в Україні

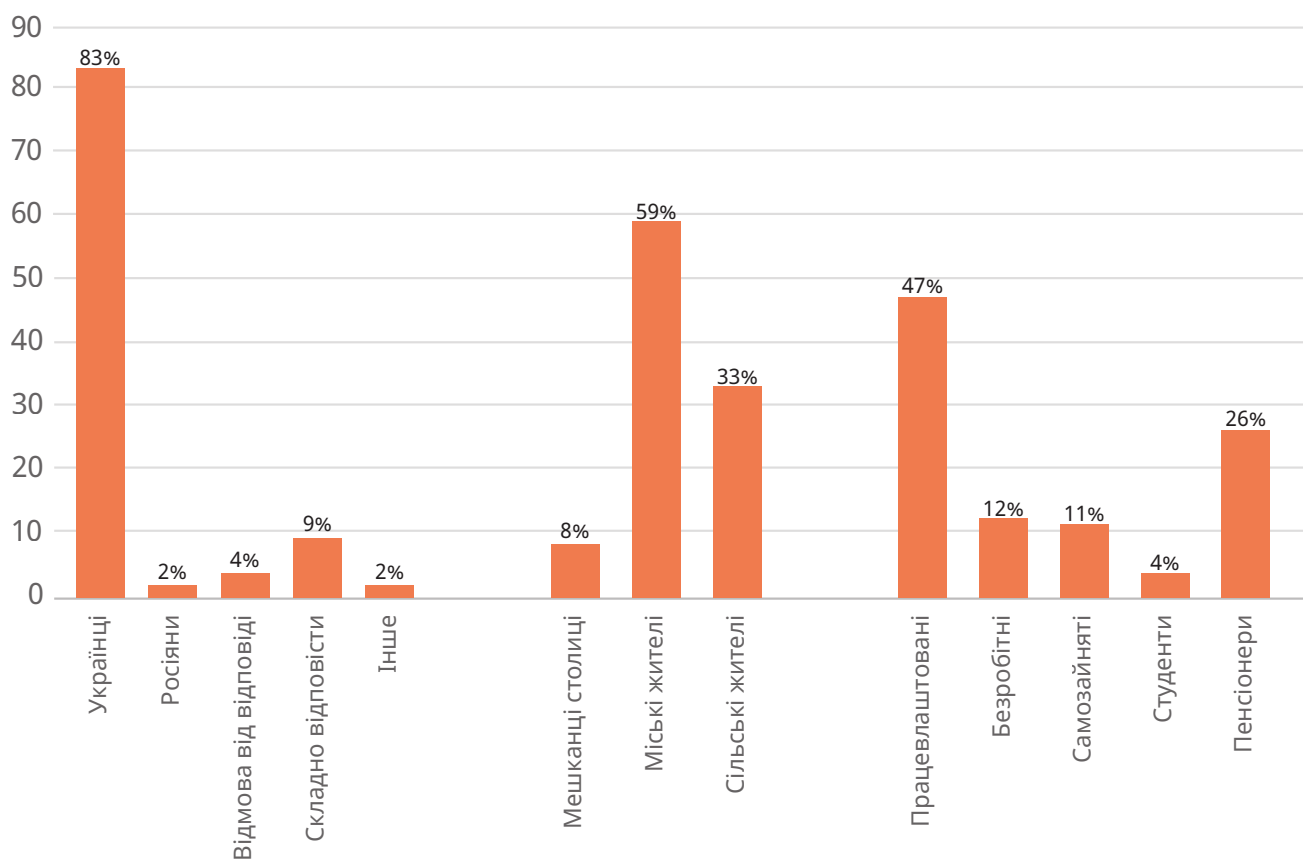

Додаток 1. Демографічні характеристики респондентів

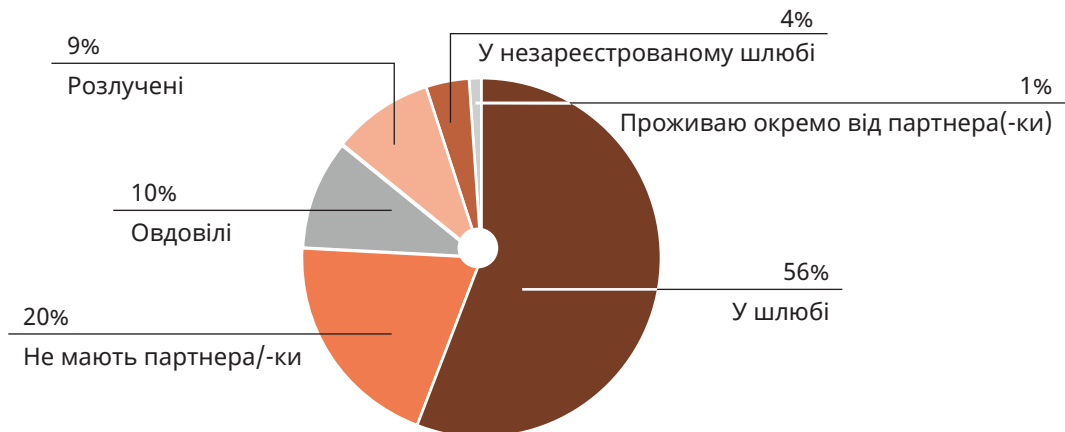
Діаграма 1. Гендер, вік і освіта респондентів (%). n=1000.

Діаграма 2. Етнічна приналежність, місце проживання та статус зайнятості респондентів (%). n=1000.

Діаграма 3. Сімейний стан респондентів (%). n=1000.

Додаток 2. Методологія дослідження

У рамках цього дослідження оцінено ступінь готовності й бажання громадськості підтримувати ініціативи для забезпечення зеленого переходу в Україні. Автори дослідження прагнуть зрозуміти рівень обізнаності, ставлення та залучення громадськості до питань зміни клімату та охорони довкілля. Зрештою, це дослідження спрямоване на досягнення таких цілей:

- Дослідити рівень усвідомлення суспільством проблеми зміни клімату в Україні;
- Визначити наявні в Україні публічні джерела інформації про зміну клімату та екологічні проблеми, а також критерії достовірності, що формують довіру до таких джерел;
- Проаналізувати сприйняття впливу зміни клімату на різні демографічні групи в Україні;
- Дослідити сприйняття першопричин зміни клімату в Україні;
- Оцінити сприйняття громадськістю екологічних проблем і визначити пріоритетні напрямки охорони довкілля в Україні;
- Оцінити сприйняття важливості та ефективності діяльності різних суб'єктів охорони довкілля в Україні;
- Виміряти рівень особистої участі в діяльності з охорони довкілля по всій Україні;
- Вивчити громадську думку щодо енергоефективності та енергетичної безпеки;
- Оцінити суспільну підтримку галузевих ініціатив, що стосуються реалізації зеленого переходу; визначити бажані форми участі та бар'єри для підтримки таких ініціатив.

Із огляду на такий набір цілей Група «ACT Global» використала як якісні, так і кількісні методи збору даних.

● Обговорення у фокус-групах (ОФГ) та глибинні інтерв'ю

Для розробки надійного інструменту кількісного дослідження (опитувальника) Група «ACT Global» застосувала якісні методи. В Україні було проведено два обговорення у фокус-групах: одне з представниками широкого загалу (сім учасників) для збору

початкових думок, уявлень, інформації про ставлення та рівень обізнаності з метою розробки обґрунтованого інструменту опитування; а інше — з вісьмома галузевими фахівцями для отримання зворотного зв'язку щодо розробленого інструменту і зрештою — його валідації. Після валідації опитувальника було проведено п'ять глибинних інтерв'ю для когнітивного тестування з представникам широкого загалу для забезпечення чіткості та зрозумілості його змісту. Для опрацювання інформації, зібраної в ході таких сесій, та подальшого доопрацювання інструменту опитування було проведеного аналіз контенту.

● Комп'ютеризоване телефонне опитування (CATI)

Група «ACT Global» провела загальнонаціональне телефонне опитування з використанням випадково згенерованих телефонних номерів, що охоплювали всі коди операторів мобільного зв'язку в межах України. Ці номери було введено у спеціалізовану програму для проведення телефонних опитувань, яка автоматично набирає номери і з'єднує респондентів з інтерв'юерами, коли ті відповідають на дзвінок.

Група «ACT Global» збрала дані від фізичних осіб старше 16 років, які постійно проживали в країні впродовж щонайменше останніх двох років. Вибірка для опитування була зосереджена на типі населеного пункту місця проживання (столиця, місто, село) на території країни. У таблиці нижче показано розподіл населення паралельно з розподілом квот за типом населеного пункту (див. таблицю 1).

У рамках опитування було проведено 1 000 інтерв'ю з досягненням довірчого інтервалу 95% із похибкою 3,1%, що забезпечує високу достовірність і репрезентативність результатів по всій цільовій сукупності населення віком від 16 років в Україні. Після очищення даних кожному інтерв'ю було присвоєно ваговий коефіцієнт для забезпечення можливості узагальнення до цільової сукупності. Процес зважування даних коригує будь-які незначні відхилення, які могли виникнути під час польової роботи, відновлюючи загальну демографічну структуру.

Як основний інструмент опрацювання та аналізу даних дослідницька група використовувала статистичний пакет SPSS. Це прискорило очищення та організацію зібраних даних шляхом виявлення та виправлення логічних невідповідностей.

Обмеження дослідження: Це дослідження має декілька обмежень, на які варто звернути увагу. Попри свою інформативність, вибірка для фокус-груп порівняно невелика, що може ускладнювати ширшу застосовність результатів обговорень. Хоча когнітивні інтерв'ю мали на меті забезпечення чіткості, вони обмежувалися загальною демографією, що може не враховувати нюанси конкретних демографічних сегментів. Крім того, якісні оцінки характеризуються внутрішньою суб'єктивністю, оскільки сприйняття учасників та інтерпретації фасилітаторів можуть непомітно впливати на дизайн опитування. Насамкінець, географічне зосередження на Україні обмежує можливості перенесення результатів на інші культурні чи регіональні середовища, які можуть мати унікальну контекстуальну динаміку, що позначається на отриманих у ході опитування відповідях.

Таблиця 1. Загальна чисельність населення (N) і квоти (n) в рамках дослідження.

Регіон	Область	Чисельність населення (N)			Квоти (n)		
		Місто	Село	Усього	Місто	Село	Усього
Захід	Волинська обл.	433 492	378 878	867 488	15	14	29
Захід	Закарпатська обл.	371 192	617 369	97 365	14	20	34
Захід	Івано-Франківська обл.	501 259	610 474	201 609	18	22	40
Захід	Львівська обл.	1 272 419	784 038	210 554	41	29	70
Захід	Рівненська	443 000	457 417	180 324	14	17	31
Захід	Тернопільська обл.	388 821	461 243	164 453	16	17	33
Захід	Чернівецька обл.	324 686	405 534	196 427	11	18	29
Київ	м. Київ	2 434 906	-	179 474	84	0	84
Південь	Запорізька обл.	672 467	72 311	109 780	22	3	25
Південь	Миколаївська обл.	642 342	278 502	37 808	25	7	32
Південь	Одеська	1 334 002	610 437	95 767	47	19	66
Південь	Херсонська обл.	290 033	134 546	37 808	9	4	13
Північ	Житомирська обл.	583 785	392 388	109 780	21	13	34
Північ	Київська обл.	907 671	556 384	37 808	30	17	47
Північ	Сумська	617 843	271 716	95 767	20	9	29
Північ	Чернігівська обл.	542 580	282 182	37 808	19	7	26
Схід	Донецька обл.	702 361	107 023	95 767	25	3	28
Схід	Харківська обл.	1 823	411 420	37 808	63	15	78
Центр	Вінницька обл.	659 274	605 784	867 488	24	23	47
Центр	Дніпропетровська	2 193 361	405 922	97 365	76	13	89
Центр	Кіровоградська обл.	484 010	275 930	201 609	17	10	27
Центр	Полтавська обл.	724 352	426 350	210 554	23	17	40
Центр	Хмельницька обл.	589 749	433 082	180 324	20	15	35
Центр	Черкаська обл.	568 678	424 495	164 453	19	15	34
Усього		19 505 945	9 403	28 909 368	673	327	1000

Додаток 3. Сприйняття ефективних способів долучитися до охорони довкілля

Із-поміж різних форм особистої участі в охороні довкілля найвищу оцінку отримали рециклінг та зменшення обсягів відходів. 45% вважають їх «українськими», а 22% — «дуже ефективними». Крім того, 23% оцінюють їх як «помірно ефективні», 6% — «малоефективні», а 4% — «зовсім неефективні».

Другою за ефективністю формою особистої участі в охороні довкілля громадськість вважає

більш екологічний транспорт. «Українською» її вважають 36% респондентів, «дуже ефективною» — 27%, «помірно ефективною» — 23%, «малоефективною» — 9% і «зовсім неефективною» — 5%. Громадське визнання важливості екологічного транспорту свідчить також про те, що за зменшення викидів від транспортних засобів як найпріоритетніший напрямок охорони довкілля проголосували 9% респондентів, і наразі громадська думка вважає його третім за пріоритетністю напрямком у країні.

Підтримка сталих екологічних практик на кшталт купівлі органічних продуктів або відмови від пластикових пакетів замикає трійку найефективніших форм особистої участі в охороні довкілля. 34% респондентів оцінюють її як «українською», а 28% — як «дуже ефективною». Водночас 24% оцінюють її як «помірно ефективною», 9% — як «малоефективною» і 5% — як «зовсім неефективною».

Четвертою за ефективністю формою особистої участі в охороні довкілля вважається підтримка екологічних політик та ініціатив. 33% респондентів оцінюють її як «українською», а 26% — як «дуже ефективною». Крім того, 27% оцінюють її як «помірно ефективною», 7% — як «малоефективною» і 5% — як «зовсім неефективною». Лише 2% респондентів виявилось важко оцінити ефективність підтримки сталих екологічних практик. На важливості підтримки екологічних політик та ініціатив додатково наголошують 49% респондентів, які вказали, що схильні підтримати ініційовані державою нові галузеві політики та норми, причому 31% «вкрай ймовірно», а 18% «дуже ймовірно» підтримають ці ініціативи.

Економію енергії визначено як найменш ефективну форму особистої участі, яку вважають «українською» та «дуже ефективною» лише 30% (на кожну категорію). Водночас 27% вважають її «помірно ефективною», 8% — «малоефективною», а 5% — «зовсім неефективною».

Додаток 4. Громадська підтримка різних ініціатив

Розвиток відновлюваної енергетики виявився найпопулярнішим типом ініціатив, які «вкрай ймовірно» підтримуватимуть 67% респондентів, а ще 18% — «дуже ймовірно».

Другим найочікуванішим типом ініціатив стали корпоративні ініціативи зі сталого розвитку, які 56% підтримуватимуть «вкрай ймовірно», а 21% — «дуже ймовірно».

Просвітні програми та інформаційні кампанії «вкрай ймовірно» підтримають 53%, а «дуже ймовірно» — 21%.

Державні політики мають 31% «вкрай ймовірної» та 18% «дуже ймовірної» підтримки, тоді як проекти НУО «вкрай ймовірно» підтримуватимуть 25%, а «дуже ймовірно» — 18%.